

Mokymasis bendradarbiaujant skautiškoje skiltyje

Patarimai vadovams

Turinys

Trumpai...	3
Skiltys ir mokymasis bendradarbiaujant	4
Įžanga: skilčių sistemos svarba skautiškame ugdyme	4
Mokymosi bendradarbiaujant strategija: kas tai?	8
Skiltis kaip bendradarbiaujanti grupė	10
Kaip parengti bendradarbiavimą skatinančią užduotį	14
Sueigų planai	17
Sueigos pagal patyrimo laipsnių programą	18
1. Žmonės, pavaizduoti ant litų	18
2. Kilpos ir mazgai	20
3. Perskaitytos knygos	22
4. Skautiška uniforma	23
5. Lietuvos upės ir ežerai	25
6. Skautų istorija	27
7. LS struktūra	29
8. Lietuvių liaudies pasakos	30
Kitos sueigos	32
9. Pionerija	32
10. Skautiškas detektyvas	33
11. Debatai	34
12. Išgyvenimas	36
Ištekliai sueigoms	37
1. Žmonės, pavaizduoti ant litų	37
2. Kilpos ir mazgai	43
3. Turnyras: skautiška uniforma	44
4. Lietuvos upės ir ežerai	47
5. Skautų istorija	49
6. LS struktūra	51
7. Skautiškas detektyvas	52
8. Debatai	54
9. Išgyvenimas	56
Šaltiniai	62

Trumpai...

Šio leidinuko tikslas – į skautų vadovams puikiai žinomus dalykus pažiūrėti truputį kitu kampu.

Dažnai kartojame: skautai – tai ne būrelis. Skautai – ne šiaip popamokinė veikla. Skautai, galų gale, – ne mokykla. Mėgstame sakyti, kad tarp skautų išmokstame dalykų, kurių mokyklose nemoko. Todėl neretai skautaudami esame linkę purtytis visko, kas nors kiek primena mokyklą... ir tuomet kartais pamirštame, kad skautybėje *mokymasis, ugdymasis, tobulėjimas* taip pat labai svarbūs. O tai reiškia, kad mokyklos purtytis nereikia. Mokyklą galime praturtinti savo skautiškais ugdymo metodais, taip pat galime patys pasisemti metodų ir iš jos. Nes ugdymas(is), formalus ar neformalus, galų gale vis tiek yra ugdymas(is).

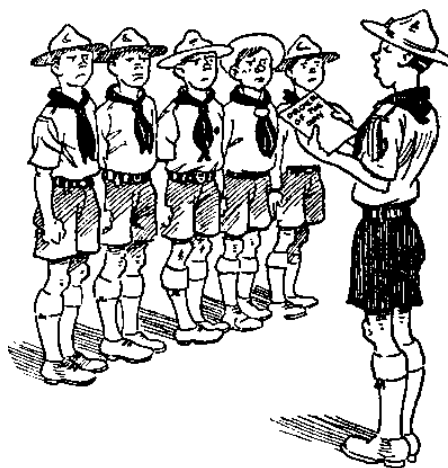
Su šia mintimi ir gimė idėja, kad skautiškai aplinkai galėtų būti naudinga vadinamosios *mokymosi bendradarbiaujant* strategijos patirtis. Iš skilčių sistemos į mokyklą galima nusinešti darbo grupėse metodų, tačiau lygiai taip pat galima pasinaudoti ištyrinėta, išstobulinta, išbandyta mokymosi bendradarbiaujant sistema, siekiant stiprinti skautišką skiltį.

Taigi ši knygelė siūlo skautų vadovams susipažinti su tuo, kas yra mokymasis bendradarbiaujant, kokie jo pagrindiniai principai galėtų praversti dirbant su skilčių sistema. Pažingsniui aprašoma, kaip reikėtų paruošti tinkamą užduotį, skatinančią bendradarbiavimą, tuomet pateikiama 12 sueigų pavyzdžių, daugiausia orientuotų į antrojo patyrimo laipsnio siekiančius skautus, tačiau ir sudėtingesnių, be to, nesunkiai pritaikomų ir kitoms amžiaus grupėms. Kiekviena sueiga aprašoma su siūlomais apšilimo žaidimais, sueigos eiga, klausimais aptarimui. Sueigoms reikalingi ištekliai, nuorodos pateikiami knygelės pabaigoje.

Sėkmės skautiškai bendradarbiaujant!

Skiltys ir mokymasis bendradarbiaujant

Ižanga: skilčių sistemos svarba skautiškame ugdyme

Pav. 1 Skiltis

Ilustracijos šaltinis: <http://www.arthursclipart.org/scouts/scoutsbw/patrol.gif>

Angliškas žodis *patrol* – karinis terminas, reiškiantis budėjimą, sargavimą stovykloje, etimologiškai susijęs su prancūzų *patrouiller*, kuris anksčiau reiškė „bristi purvu“. Taigi tai, kas iki šiol ne vienoje skautiškoje organizacijoje vadinama „patrol“ (angl.), „patrouille“ (pranc.), „patrulla“ (isp.), „pattuglia“ (it.), „patruliu“ (liet.) ar panašiu žodžiu, yra savo prasme susiję su saugojimu, budrumu, taip pat žygiavimu (žr. *Etymonline*). Sukurtasis lietuviškas terminas *skiltis* čia įveda įdomų prasminį niuansą. Lietuvių kalbos žodyno „skilties“ apibrėžime kartojasi žodis „dalis“: skiltis – tai ir „natūraliai atidalijama vaisiaus, daržovės ar kt. dalis“, ir „iš kelių dalių susidedančio organo atskira dalis“, ir „popieriaus gabalėlis, atkarpa“; be abejo, ir „padalinys, grupė“. Skautiškos organizacijos struktūroje skiltis taip pat yra *dalis*, glaudžiai susijusi su visa organizacija – kaip obuolio ar apelsino skiltelė. Skiltis, kaip mažiausias struktūrinis vienetas, turėtų būti pakankamai savarankiška ir vientisa, tačiau dingus vienai skilčiai, organizacijos „obuoliui“ jau kažko trūksta. Taip pat ir skilties viduje skautai yra savarankiškai veikiantys, ir reikalingi vienas kitam.

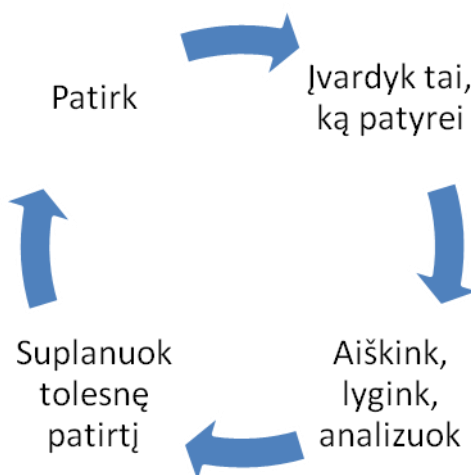
Pav. 2 Česnako skiltelė

Ilustracijos šaltinis: *Wikimedia Commons*

Apie tai, kas yra skiltis ir kaip ji turėtų atrodyti, prirašyta daug puslapių. Rekomenduotina pasiskaityti Gintaro Plačo „Skilčių sistema“, Pavel Mikriukov „Skilčių vadovą“. Čia norėtusi atkreipti dėmesį tik į tuos skilčių sistemos elementus, kurie aktualūs, gretinant ją su mokymosi bendradarbiaujant strategija.

Visų pirma, įsidėmėkime, jog **skautavimas – tai tam tikras ugdymosi procesas**. Oficialiai suformuluotas Lietuvos skautijos tikslas skamba taip: „[U]gdyti jaunos žmones, siekiant jų, kaip individų, atsakingų piliečių ir jų vietinės, nacionalinės ir tarptautinės bendruomenės narių, pilno fizinio, intelektualinio, socialinio ir dvasinio potencialo išraiškos“ („Apie Lietuvos skautiją“). Ugdymo turinį čia sudaro ne tik žinios, gebėjimai ir nuostatos, apibrėžtos jaunimo programose dokumentuose, bet ir platesni, laisviau apibrėžiami siekiniai, padedantys judėti skautų įžodžio, priesakų bei to paties cituoto LS tikslo deklaruojamų vertybių visapusio įkūnijimo link. Skautybė – neformaliojo ugdymo veikla, tad natūralu, kad ir jos siekiniai mažiau formalizuoti; tačiau pats ugdymo principas išlieka.

WOSM Pasaulio skautų biuro paruoštoje atmintinėje skiltis taip pat apibūdinama kaip „besimokanti bendruomenė“: čia skautai mokosi kartu, mokosi veikdami, mokosi kaip komanda, mokosi mokytis (*Handbook for Leaders of the Scout Section*, 58 psl.). Aprašomas modelis primena „mokymosi iš patirties“ modelį (daugiau apie jį žr. Gibbs *Learning by Doing*, Jarvis *Mokymosi paradoksalai*). Šiame ir panašiuose modeliuose mokymasis apibūdinamas kaip ciklas, per kurį yra apsvaustoma konkreti patirtis, tada padaromos apibendrintos išvados ir vėliau panaudojamos planuojant naują patirtį, kuri vėl pradeda mokymosi ciklą iš naujo.

Pav. 3 Mokymosi iš patirties ciklas

Mokymasis per veiklą yra vienas kertinių skautiškojo metodo elementų, taigi verta atsižvelgti į mokymosi iš patirties teoriją, planuojant skautiškąjį ugdymą. Visų svarbiausia – reikėtų nepamiršti, jog norint, kad „pramoga“ būtų su „tikslu“, t.y. kad įvyktų *išmokimas*, būtina kiekvieną įgytą patirtį įvardyti, aptarti / išsiaiškinti, ir panaudoti žengiant toliau. Kitaip tariant, nepamirškite aptarimų!

Antra, **skautiškos veiklos organizavimas skiltimis siekia išnaudoti natūralų polinkį burtis į grupes**. Vadovas, kuris rūpinasi skautiško ugdymo(si) procesu, turėtų nepamiršti, jog jis įvyks tik tuomet, kai bus panaudotas natūralus spontaniškas skilties pagrindas – siekis veikti bendraminčių

grupėje (*Handbook*, 61 psl.) Kad būtų atsižvelgta į neformalųjį skilties aspektą, būtina leisti skautams laisvai rinktis skiltį ir pasitraukti iš jos, tačiau taip pat būtina užtikrinti tam tikrą skilties stabilumą – visų pirma per bendras skilties tradicijas ir simbolius. Kai skiltis yra „horizontali“ (t.y. jos nariai yra panašaus amžiaus, taigi, tikėtina, ir panašios skautiškos patirties), sukurti ir išlaikyti šias tradicijas yra daug sudėtingiau nei tada, kai skiltis yra „vertikali“ (t.y. jai priklauso įvairaus amžiaus ir patirties skautai). Skilties formato pasirinkimą dažniausiai diktuoja aplinkybės: tunto ir draugovės dydis, sesių ir brolių skaičius, kiti skautavimo ypatumai (*Handbook*).

Veikdami skiltyje, skautai atsiduria grupėje bendraminčių, kurie siekia tų pačių ar panašių ugdymosi tikslų. Taigi buvimas skiltyje ne tik padidina motyvaciją skautauti (polinkis būti su bendraamžiais), bet ir **skatina bendradarbiauti**, t.y. mokytis visiems kartu ir vieniems iš kitų. Skilčių sistema turėtų užtikrinti principą, „kuriuo veikia skautybė“, būtent: „[D]omimasi berniuko idėjomis ir jis raginamas pats save ugdyti, o ne būti mokomas“ (*Baden-Powell Aids to Scoutmastership*, 20 psl.) Brolių ir sesių skautų parama šiame mokymosi kelyje labai svarbi. Kaip rašė „skautininkas Tamošauskas“ 1924m. „Skautų aide“: „Svarbiausias [skilčių] sistemos uždavinys yra duoti teisės kuo daugiau veikti skiltims, patiems auklėtis ir tuo būdu draugininkus paliuosuoti nuo taip sunkios jų pareigos ir sukoordinuoti skilčių veikimą bendrame dr- vės judėjime“ („Skilčių sistema“, 9 psl.) Panašiai mąstė ir „skautininkas Šenbergas“: „[S]kiltyje gera tarpusavė pagelba daug sunkumų nugali ir ankštais ryšiais sujungia skilties skautus; ji laiduoja skilties darbuotės sėkmę“ („Apie skilties darbuotės principus“, 2 psl.).

Bendradarbiavimas skiltyje yra būtinas, nes skilties veikloje vienas yra atsakingas už visus ir visi – už vieną. Visa skilčių sistema remiasi šiuo **atsakomybės principu**. Apskritai skautiškojo ugdymosi siekis - „kad kuo daugiau berniukų pajustų tikrąją atsakomybę“ (*Skautybė berniukams*, 37 psl.) Skiltis, kaip ją įsivaizduoja BP, yra pastovus skautavimo vienetas, veikiantis ir dirbantis, ir žaidžiantis, ir disciplinai, ir pareigų vykdymui užtikrinti. Veikiant kartu ir varžantis su kitomis skiltimis, stiprėja skilties dvasia, ir kiekvienas skautas suvokia, jog „jis pats yra atsakomybę turintis grupės narys, ir kad jo grupės garbė iš dalies priklauso nuo to, kiek jis pats geba dalyvauti žaidime“ (*Aids to Scoutmastership*, 24 psl.) Taigi skilčių sistema „skatina kiekvieną berniuką matyti, kokią asmeninę atsakomybę jis turi savo skilties gerovei. Sistema skatina kiekvieną skiltį matyti, kad ji turi konkrečią atsakomybę draugovės gerovei. <...> Per skilčių sistemą skautai patys pamažu išmoka, kad jie daro įtaką tam, ką veikia jų draugovė. Būtent skilčių sistema padaro draugovę ir visą skautybę tikra bendradarbiavimo veikla.“ (*Aids to Scoutmastership*, 6 psl.)

Pav. 4 Per skilčių sistemą skautai mokosi atsakomybės
Iliustracijos šaltinis: <http://groupworksolutions.com.au/GroupWork>

Atsakomybės jausmas skilties skautams diegiamas per **pareigybių pasiskirstymą**. Sekant pasidalytosios lyderystės principu, nors skilties veiklą koordinuoti paskirta vienam skiltininkui, vis tik skiltyje galioja principas „nė vieno be pareigų“, taigi visi yra vienos ar kitos skilties „darbuotės“ srities lyderiai, ir dalis atsakomybės už skilties veiklą krinta kiekvienam skautui. Skilties narius skiltis moko „paaukoti asmeniškumus, kai reikia atsižvelgti į grupės gerovę, atsisakyti asmeninės gerovės, susivaldyti, kai reikia komandinės dvasios, bendradarbiavimo ir bičiulystės“ (*Aids to Scoutmastership*, 25 psl.) Pasak BP, tai ir yra tikroji ugdymo veikla, per kurią išauga tinkamos moralės skautas.

Skiltininko pareigos itin reikšmingos, diegiant skiltyje saviugdą ir **savivaldos** įgūdžius. Pasak BP, „daugiausia pažangos padaroma tose draugovėse, kur galia ir atsakomybė realiai perduodama į skiltininkų rankas“ (*Aids to Scoutmastership*, 24 psl.) Kaip rašė „skautininkas Tamošauskas“: „Sakoma, kad skiltininkas visumet veikia. Jo pareiga yra stengtis supažindinti skautus su įvairiomis specialybėmis bei amatais <...> Morališku atžvilgiu skiltininko pareiga taip pat didelė. Skiltininkas prisilaiko principų: būti visiems skilties skautams pavyzdžiu; būti vyresniouju skautų draugu, o ne viršininku; kiekviename darbe, tiek žaidimuose, tiek kur kitur būti pirmuoju ir tuo duoti savo skautams pavyzdį; kreipti daugiau dėmesio į skilties silpno būdo skautus; tėti, kad žaidimuose žaistų visi skautai; kuo mažiausia bausti, o stengtis skautui išrodyti klaidą, jos žalą ir sulaukti jį pasižadant pasitaisyti ir t.t.“ („Skilčių sistema“, 10 psl.; kalba netaisyta)

Taigi apibendrinant skilties reikšmę skautiškame ugdyme: ***skiltis yra grupė skautų, kuo savarankiškiau siekiančių skautiškų ugdymo tikslų ir uždavinių, ir tą darančių per grupės ir individo atsakomybę, bendradarbiavimą ir savivaldą.***

Mokymosi bendradarbiaujant strategija: kas tai?

Pav. 5 Mokymasis bendradarbiaujant padeda ugdytis darbo grupėje įgūdžius, pagarbą įvairovei, komunikavimo gebėjimus
Iliustracijos šaltinis: <http://www.smithsroom.com/cl.htm>

Kaip matome, sėkmingai veikianti skiltis – tokia, kurioje skautai ugdomi patys, vadovo tik padedami. Skiltis, kaip bazinis skautiškos veiklos vienetas, yra artimas besimokančiai bendradarbiaujančiai grupei, apibrėžiamai mokymosi bendradarbiaujant strategijos.

Mokymasis bendradarbiaujant – tai mokymosi strategija, pagrįsta mokymosi veikla mažose grupėse. Mokytojo vaidmuo šioje strategijoje yra sukurti tinkamą aplinką, parengti užduotį, koordinuoti jos vykdymą ir įsivertinimą po užduoties. Mokymasis bendradarbiaujant yra grindžiamas asmenine atsakomybe („Kiekvienas grupės narys laikomas esąs atsakingas už tai, ką išmoksta“), glaudžia sąveika, bendravimo įgūdžiais, vertinimu (grupės nariai įvertina savo bendradarbiavimą ir numato jo tobulinimą) bei vadinamąja teigiama tarpusavio priklausomybe („Kad grupei pasisektų, turi pavykti kiekvienam jos nariui“) (Bennett et al. *Mokymasis bendradarbiaujant*, 39 psl.).

Teigiama tarpusavio priklausomybė gali būti kuriama devyniais būdais:

- **Aplinkos pagrindu** – grupė turi atskirą sėdėjimo, veiklos vietą;
- **Tapatinimosi pagrindu** – grupė turi savo pavadinimą, šūkį, ženklą ir t.t.;
- **Tikslo pagrindu** – grupei skirta užduotis reikalauja bendrai ko nors pasiekti, pvz. kartu sukurti plakatą;
- **Priemonių pagrindu** – grupė turi bendras priemones, pvz. tik vieną skaitomo straipsnio kopiją, vieną bendrą lapą plakatui ir t.t.;
- **Vaidmens pagrindu** – kiekvienas grupės narys turi tam tikras pareigas, kurios papildo viena kitą ir yra būtinos sėkmingam grupės darbui, pvz. vienas grupės narys stebi užduoties atlikimo laiką, kitas skaito informaciją, trečias užrašinėja ir t.t.;
- **Išorės veiksmų pagrindu** – grupės darbą riboja išoriniai veiksniai, pvz. nustatytas užduoties atlikimo laikas;
- **Paskatinimo pagrindu** – grupė iš anksto žino, kad gaus paskatinimą, jei visi grupės nariai pasieks jiems iškeltą uždavinį, pvz. mokytojas užrašys grupės narių vardus pagyrimų lentoje;

- **Nuoseklumo pagrindu** – kad atliktų užduotį, grupė privalo laikytis veiksmų nuoseklumo, pvz. vienam grupės nariui pavesta ką nors nupiešti, antram – tą iškirpti, trečiam – tą priklijuoti;
- **Varžymosi pagrindu** – grupės siekia nurungti kitas grupes arba įveikti jiems iškeltą iššūkį, pvz. sumušti grupės rekordą.
- **Modeliavimo pagrindu** – grupės užduočiai atlikti reikia kartu sumodeliuoti pateiktos situacijos sprendimą, pvz. kaip išlikti dykumoje (žr. Bennett et al. *Mokymasis bendradarbiaujant*, 60 psl.).

Svarbu yra tai, kad bendradarbiaujančios grupės būtų **heterogeniškos**, t.y. kad jų nariai būtų vienu ar keliais aspektais skirtingi. Heterogeniškos grupės gali būti sudaromos pagal įvairius kriterijus, pavyzdžiui, pagal lytį (grupėje yra po lygiai mergaičių ir berniukų), pagal mokymosi pasiekimus (grupėje yra aukščiausių, vidutinių ir žemiausių mokymosi pasiekimų mokinių), pagal charakterį (yra labiau ir mažiau linkusių bendrauti mokinių) ir kt. Pagrindinis siekis yra išmokti dirbti grupėje su skirtingais žmonėmis, taip pat mokytis vieniems iš kitų.

Jei mokymosi bendradarbiaujant užduotis sudaryta tinkamai, grupės nariai privalės bendradarbiauti, kad ją įvykdytų iki galo, taigi geriau besimokantieji turės aiškinti temą prasčiau besimokantiems, mažiau linkę kalbėti mokysis perteikti savo mintis kitiems, mažiau linkę klausytis – mokysis išklausti. Tinkamai parengta mokymosi bendradarbiaujant užduotis turi būti tokia, kurią vykdydami grupės nariai diskutuotų, rinktųsi, priimtų sprendimus, ieškotų atsakymo. Taip pat užduočiai įvykdyti turi būtinais reikėti kiekvieno grupės nario indėlio, t.y. kiekvienas dalyvaujantis turi turėti dalelę informacijos, kurios reikia užduočiai įgyvendinti, bet nė vienas negali turėti visko iškart – tuomet grupės nariai privalės turima informacija pasidalyti ir drauge rasti sprendimą (žr. Gedvilienė et. al. *Mokymasis bendradarbiaujant*).

Skiltis kaip bendradarbiaujanti grupė

Pav. 6 Skiltyje skautai gali mokytis vieni iš kitų

Ilustracijos šaltinis: <http://www.arthursclipart.org/scouts/scoutsbw/tying%20knots.gif>

Skautiškos skiltys į mokymosi bendradarbiaujant strategijoje apibrėžiamas grupės visų pirma panašios teigiamos tarpusavio priklausomybės sąvoka. Bendradarbiaujančiose grupėse kiekvienas grupės narys privalo turėti savo indėlį: lygiai taip pat skautiškoje skiltyje kiekvienam skilties nariui yra privalomos pareigos. Galima teigti, kad skiltyse tarpusavio priklausomybė dažniausiai kuriama vaidmenų (skilties pareigos) ir tapatinimosi pagrindu (skilties pavadinimas, šūkis, gairė), tačiau taip pat galima priklausomybė aplinkos (skilties būklas ar tiesiog skilties susėdimas, atliekant konkrečią veiklą), tikslo (dalyvaujant įvairioje veikloje per sueigas, stovyklose, žygiuose), priemonių (bendras inventorių) pagrindu, taip pat kitais pagrindais, priklausomai nuo konkrečios veiklos.

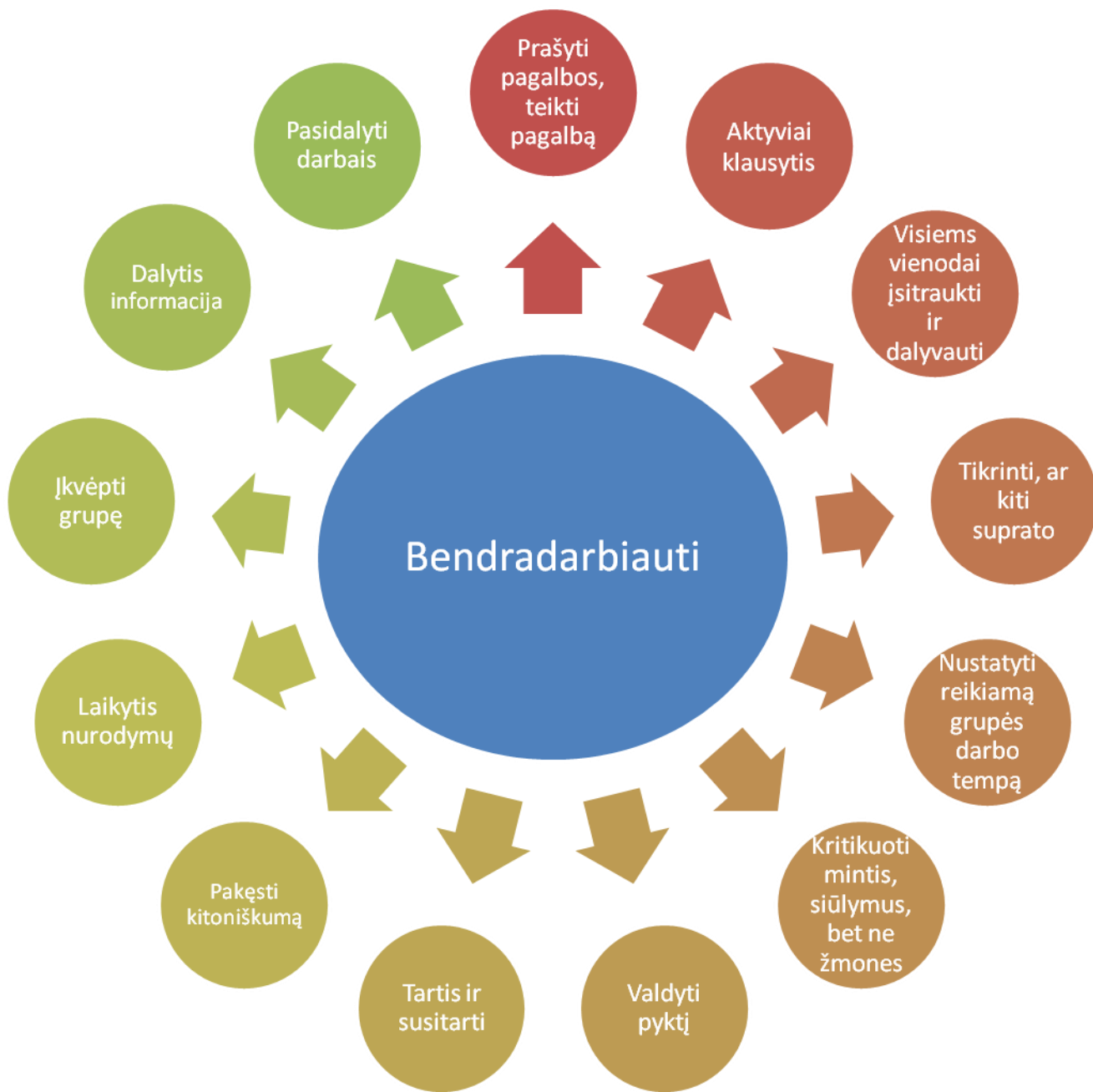
Kita vertus, skautybėje mažiau nei mokymosi bendradarbiaujant pabrėžiamas grupės heterogeniškumas. Priešingai, teigiama, jog skilties nariai turėtų būti kuo panašesni, skatinamas skilčių būrimas jau esamos draugystės pagrindu. Tradiciškai yra buriamos vienalytės skiltys, tačiau heterogeniškumo kriterijų, kaip matėme, yra ir daugiau. Reikėtų suvokti, jog „skirtingi“ nebūtinai reiškia „tarpusavyje nesutariantys“. Ugdymosi veikla kaip tik bus sėkmingesnė, kai skirtingi grupės (skilties) nariai turės galimybę mokytis vieni iš kitų skirtybių. Taigi kiekvienas vadovas turėtų atsižvelgti į savo draugovės situaciją: neskirstyti skautų į skiltis vien savo nuožiūra, bet ir pasiūlyti skautams įvairių variantų, būtinai atvirai pagrindžiant, kodėl tai yra svarbu. Yra keli būdai užtikrinti heterogeniškumą skautiškoje skiltyje:

- Formuoti „vertikalias“ skiltis. Pavyzdžiui, draugovėje yra trys nuolatinės skiltys – Erelių, Barsukų ir Liūtų. Šioms skiltims priklauso įvairaus amžiaus ir patyrimo skautai. Vyresnieji ir labiau patyrę užima skiltininko, paskiltininko pareigas, dalyvauja skiltininkų sueigose ir, nuosekliai bendradarbiaudami su draugininku, padeda sau ir mažiau patyrusiems skilties nariams ugdytis. Pasiekę patyrusių skautų amžių, šie vyresnieji skautai palieka skiltį, perduodami pareigas jaunesniesiems. Skiltis taip pat pasipildo

naujais nariais, atėjusiais iš jaunesniųjų skautų amžiaus grupės. Skilties simbolika, tradicijos išlieka, net ir keičiantis jos nariams.

- Skatinti skilties narius atpažinti kiekvieno skilties nario stipriąsias ir silpnąsias sritis, kad kiekvienas galėtų tobulėti ir padėti tobulėti kitiems. Atitinkamai skirti skilties pareigas.
- Reguliariai keisti (rotuoti) skilties narių pareigybes. Būtinai užtikrinti, kad pareigybės būtų realiai vykdomos, o ne paviršinės.

Nors mokymesi bendradarbiaujant kalbama apie ugdymo kontekstus, dažniausiai būdingus formaliosioms ugdymo įstaigoms, skiltis, taip pat kaip ir bendradarbiaujanti grupė, siekia tam tikrų ugdymo tikslų: pavyzdžiui, visi skilties nariai siekia antro patyrimo laipsnio. Patyrimo laipsniams yra apibrėžtas labai konkretus ugdymosi turinys – žinios ir gebėjimai, kuriuos turėtų turėti šį patyrimo laipsnį gavęs skautas. Patyrusi, bendradarbiauti mokanti skiltis turėtų gebėti pati nusistatyti, kokių skautiškų gebėjimų norėtų įgyti, susiplanuoti ir įsivertinti savo mokymąsi. Tačiau savaime tai neatsiranda: kad skiltis gebėtų bendradarbiauti, jai būtina įgyti bendradarbiavimo įgūdžių. Kokius bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius tobulinsite per skilties užsiėmimus, priklauso nuo pačios skilties poreikių. Pavyzdžiui:

Pav. 7 Įvairūs bendradarbiavimo gebėjimai

Atsižvelkite į tai, ko iš tiesų reikia jūsų vadovaujamai skilčiai. Galbūt jai sunkiai sekasi atlikti darbus iki galo? O gal – iki galo išsiaiškinti užduotį, užduodant klausimus? To taip pat galima išmokyti. Stebėkite savo skautus, taip pat nuoširdžiai su jais kalbėkitės apie tai, kaip jiems sekasi skautauti drauge.

Reikia įsisąmoninti, jog darbo grupėje įgūdžiai neateina savaime – jų irgi reikia mokytis. O kol nebus įsisavintas bendradarbiavimo mechanizmas, tol sunkiai veiks skilčių sistema. Skautų vadovai puikiai žino, jog skiltį reikia suburti, stiprinti ir palaikyti. Skilties nariai taip pat turi žinoti, jog veikdami skiltyje, jie ne tik mokosi skautiškų žinių ir įgūdžių, bet ir įgyja darbo grupėje įgūdžių, kuriuos vėliau galės pritaikyti ir ne skautiškame gyvenime. Kad šie įgūdžiai būtų ugdomi sėkmingai, skilties nariai turi žinoti, ko ir kaip jie turi siekti, bei kaip jiems sekasi. Todėl yra tikslinga kartais rengti užsiėmimus su skiltimi, kuriuose skiltys turi galimybę atlikti užduotį, parengtą pagal mokymosi bendradarbiaujant principus, ir įsivertinti savo, kaip skilties ir atskirų jos narių, tobulėjimą.

Mokymasis bendradarbiaujant skiriasi nuo paprasto grupės darbo tuo, kad grupės nariams yra sudaromos sąlygos mokytis vieniems iš kitų. Taip pasiekiami dvigubų ugdymo tikslų: pirma, sėkmingiau įsisavinamas ugdymo turinys; antra, mokomasi bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžių. **Mokymosi rezultatai bus sėkmingi tik tada, kai bus aptariamasi ne tik ugdymo turinio įsisavinimas, bet ir grupės tobulėjimas bendradarbiavimo įgūdžių atžvilgiu.**

Įtraukiant mokymosi bendradarbiaujant elementus į skautiško ugdymosi programą, galima sustiprinti skilties bendradarbiavimo gebėjimus ir pakloti taip reikalingą pamatą skilties savarankiškam mokymuisi ir tobulėjimui skautiškame kelyje.

Kaip parengti bendradarbiavimą skatinančią užduotį

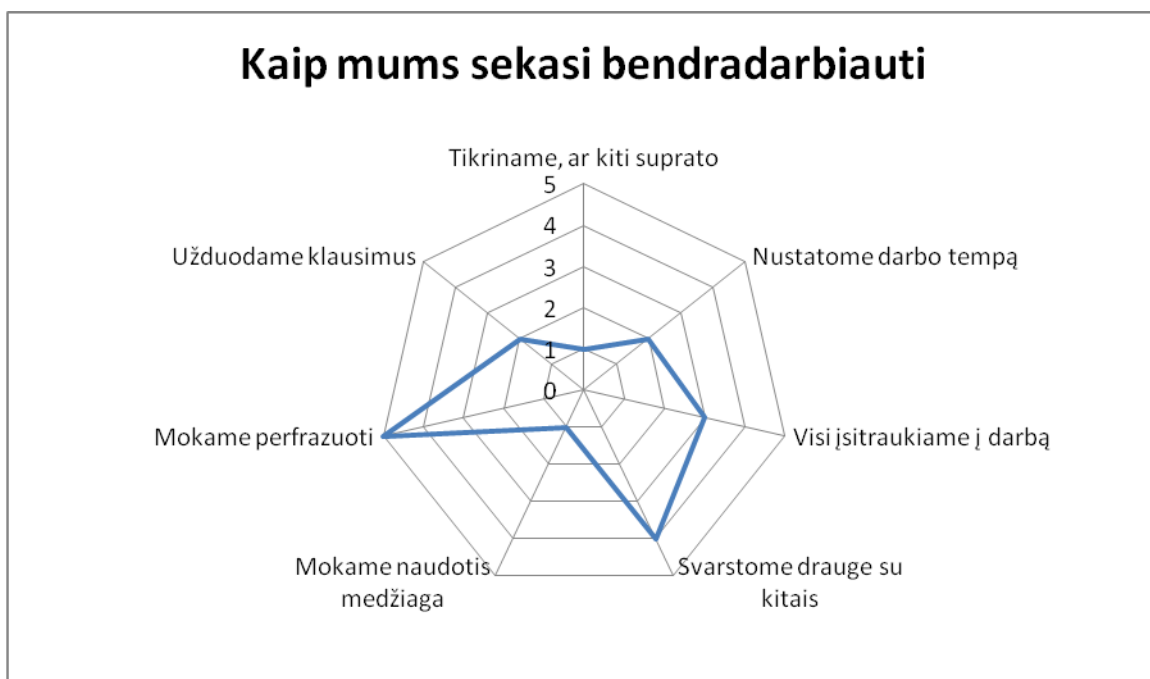
Pav. 8 Atliekant bendradarbiavimą skatinančią užduotį, kiekvieno grupės nario indėlis vienodai reikalingas
Iliustracijos šaltinis: <http://edudemic.com/2011/12/cooperative-learning/>

Rengiant mokymosi bendradarbiaujant užduotį, svarbu atsižvelgti į tam tikrus principus. Čia siūlomi tokie sueigos planavimo etapai:

1. Nuspręskite, kokį bendradarbiavimo gebėjimą norėtumėte ugdyti. Tai turėtumėte padaryti, atsižvelgdami į realius savo skautų poreikius. Tarkime, žinome, jog mūsų skilties skautams sunkiai sekasi susiplanuoti darbo laiką, taip pat žinome, kad skiltyje yra pora skautų, kurie iškart supranta bet kokius jiems duotus nurodymus ir kimba į darbą, bet palieka nuošalėje skilties narius, kuriems įsisavinti nurodymams reikia daugiau laiko. Atsižvelgdami į tai, pasirenkame du gebėjimus: „tikrinti, ar kiti suprato“ bei „nustatyti reikiamą grupės darbo tempą“.

2. Nuspręskite, koku būdu sueigos pabaigoje skautai įsivertins šį gebėjimą. Čia svarbu paklausti: pirma, koku būdu jie gali sužinoti, kad šį gebėjimą patobulino? Antra, kaip tai sužinosiu aš, kaip vadovas? Paprasčiausia yra žodinė refleksija: susiplanuokite klausimus, kuriuos užduosite skautams, kad atkreiptumėte jų dėmesį būtent į šiuos gebėjimus. Pavyzdžiui: „Kaip skilčiai sekėsi atlikti užduotį per skirtą laiką?“ „Ar kiekvienas jautėtės išklaustas?“ „Ar kiekvienas uždavėte klausimus apie tai, ko nesupratote iki galo? Ar į tuos klausimus buvo atsakyta?“ Tačiau gebėjimą „tikrinti, ar kiti suprato“ galima išmatuoti ir truputį kitaip. Sakykime, pagalvokime, jog suplanuosime tokią užduotį, kurioje iškelsime sąlygą: „Pabaigę užduotį, kiekvienas skilties skautas turės gebėti atsakyti į 10 klausimų, padarydami ne daugiau nei 1 klaidą.“ Sueigos pabaigoje kiekvienas skautas gauna viktoriną, testą, kryžiažodį ar pan. iš dešimties klausimų ir jį sprendžia, tuomet vadovas paskelbia teisingus atsakymus ir klausia, kas kiek atsakė teisingai. Jei yra suklydusių daugiau nei kartą, su skiltimi pareflektojujama, kodėl taip atsitiko. Atkreipiamas dėmesys, kad labiau suprantantieji nepatikrino, ar supranta mažiau suprantantieji. Kitas variantas – galima pasakyti „Vadovas paims bet kurio (jūs nežinote, kurio) skauto klausimą ir patikrins. Jeigu atsakyta nepadarius daugiau nei vienos klaidos, vadinasi, visa skiltis dirbo sėkmingai.“ Vaikai dažnai tikisi, kad vadovas paims geriausiai temoje besigaudančiojo atsakymus, bet vadovas turėtų imti mažiau besigaudančiųjų atsakymus ir pagirti skiltį, jei jie atsakė be klaidų, bei pareflektooti apie skilties bendradarbiavimą, jei klaidų pasitaikė.

3. Nuspręskite, kaip skautai užfiksuos savo patobulėjimą. Tai galėtų būti, pavyzdžiui, kompetencijų voratinklis. Sakykime, užsibrėžėte su skiltimi pirmą metų pusmetį tobulinti šiuos bendradarbiavimo gebėjimus: „tikrinti, ar kiti suprato“, „nustatyti reikiamą grupės darbo tempą“, „visiems vienodai įsitraukti“, „užduoti nuodugnius klausimus“, „perfrazuoti“, „gebėti naudotis medžiaga“, „kolektyviai svarstyti“. Kiekviena skiltis pusmečio pradžioje galėtų įsivertinti šiuos gebėjimus nuo 1 iki 5 ir užpildyti tokį kompetencijų voratinklį:

Pav. 9 Voratinklis, skirtas įsivertinti bendradarbiavimo gebėjimams

Prie šio voratinklio galėtų būti grįžtama po kiekvienos bendradarbiavimo užduoties ir žiūrima, ar skiltis pažengė į priekį.

4. Nuspręskite, koks bus sėkmingas skautiškas ugdymo turinys. Šis pasirinkimas – pagal jūsų skilties metų planą, siekiamą patyrimo laipsnį ir t.t. Sakykime, skilčiai kaip tik reikia išmokti papasakoti apie žmones, pavaizduotus ant litų.

5. Apgalvokite užduoties pradžią. Nepaisant to, kad užduotis yra grupinė, ji turėtų prasidėti nuo individualaus įnašo (sekant principu, kad „kiekvienas žino kažką, bet nė vienas nežino visko“). Koks bus individualus įnašas, labai priklausys nuo pasirinktos temos. Sakykime, yra šie žmonės, pavaizduoti ant litų: Darius ir Girėnas, Maironis, Basanavičius, Daukantas, Vydūnas, Kudirka. Bus labai patogu, jei turėsime skiltyje kaip tik šešis skautus, jei ne – teks medžiagą vienaip ar kitaip jungti arba skaldyti, kad atitiktų skautų skaičių. Sakykime, kad turime šešis skautus. Užduoties pradžia galėtų būti tokia: kiekvienam skautui duodamas trumpas tekstas apie vieną iš asmenybių. Pasakoma, kad jie turi 15 minučių (atsiminkime, jog taip pat mokomės planuoti laiką!) perskaityti savo tekstuką ir nupiešti 3-4 korteles, simbolizuojančias turimą asmenybę ir jos nuopelnus. Jei iš anksto žinome, kad dalyvaus skautai, kurie dirba lėčiau, parenkime jiems paprastesnį tekstą, dirbantiems greičiau – sudėtingesnį ir t.t. Labiau patyrusiai skilčiai galima skirti užduotį pasirengti papasakoti apie šias asmenybes namuose, bet būkite pasirengę tam atvejui, kad kažkuris skautas nepasiruoš arba neateis į sueigą.

6. Apgalvokite likusią užduotį. Pagalvokite, kaip toliau skautai dirbs grupėje, kaip jūs, kaip vadovas, ir jie patys, kaip skilties nariai, užtikrinsite, kad skautai mokytų vieni kitus. Pavyzdžiui, galima užduoties eiga: praėjus individualaus pasiruošimo laikui, tekstai iš skautų paimami, jie gali naudotis tik savo nusipieštomis kortelėmis. Tuomet paklauskite, kas skiltyje bus atsakingas už laiko sekimą. Duokite ~40min atlikti tokiai užduočiai: pirmiausia kiekvienas skautas trumpai turi pristatyti asmenybę, apie kurią skaitė, naudodamasis kortelėmis. Pabrėžkite, kad kiekvienas skilties skautas turi mokėti papasakoti apie bet kurią iš kortelių – pasakyti, kokią asmenybę ji vaizduoja ir kodėl. Taigi skautai turės pamokyti vieni kitus ir patikrinti, ar visi viską suprato. Antroji užduoties dalis – visiems kartu sukurti eilėraštką, kuris padėtų įsiminti, ant kokio banknoto koks asmuo pavaizduotas. Iš pradžių paskatinkite skautus greitai pasitarti, kiek laiko jie skirs kiekvienai užduoties daliai, ir įpareigokite skilties „laiko vadybininką“ prižiūrėti, kad nusistatytų laiko limitų būtų laikomasi. Pagalvokite, ką jūs, kaip vadovas, darysite, kol skiltis vykdys užduotį. Pasistenkite nesikišti, tik prižiūrėkite, kad būtų laikomasi taisyklių. Galite apskritai palikti patalpą. Pasibaigus nustatytam laikui, patikrinkite, kaip skiltis atliko užduotį, ir aptarkite rezultatus.

7. Apgalvokite sueigos pradžia. Kai turėsite suplanavę sueigos pabaigą (įsivertinimą), eigą (veiklą), tuomet jau turėsite ir sueigos pradžia. Nepamirškite sueigos pradžioje pabrėžti skautams, kokių skautiškų žinių ir gebėjimų jie mokosi, bei kokį skilties bendradarbiavimo gebėjimą tobulina. Pateiktame pavyzdyje užduotis lavina ir daugiau gebėjimų (naudojimas šaltiniais, konstruktyvus kritikavimas, perfravimas, vizualizavimas...), bet išsirinkite vieną-du, kuriuos labiausiai norite pabrėžti, kad skautai į juos atkreiptų dėmesį. Skautai būtinai turi žinoti, ko siekia išmokti per sueigą, kad sueigos pabaigoje, kai ateis metas apibendrinti ir įsivertinti, galėtų patys suprasti, kiek ir ko išmoko, o kur dar reikės pasitempti.

Pav. 10 Sueigos planavimo eiga

Sueigų planai

Žemiau pateikiama dvylika sueigų pavyzdžių. Pirmoji grupė sueigų – tai sueigos, atitinkančios skautų antrojo patyrimo laipsnio programos punktus, bet nesunkiai pritaikomos ir kitų patyrimo laipsnių, kitų amžiaus grupių programoms. Antrosios grupės sueigų turinys yra bendresnio pobūdžio. Siūloma ne tik naudoti šiuos planus tokius, kokie jie yra, bet ir atkreipti dėmesį į patį užduoties organizavimo principą – jį įvaldžius, nesunkiai galima sukurti ir būtent savo skilčiai pritaikytą sueigos planą.

Dauguma planų paruošti sueigoms, kuriose pagrindinį vadovavimo darbą atlieka suaugęs vadovas, tačiau idealiu atveju, ruošiantis sueigai, į jos planavimą draugininkas turėtų įtraukti skiltininkus. Pavyzdžiui, prieš ruošiamą sueigą susitikti su visais draugovės skiltininkais ir parengti juos pačius vadovauti užduočiai. Tai ypač tiks, jei skiltys yra vertikaliosios, o skiltininkai – jau labiau patyrę nei kiti skilties skautai. Kita vertus, nors toks – skiltininkų vadovavimo – modelis yra idealus skautiškas modelis, sueigos, kuriose skiltininkai užduotyje dalyvauja lygiomis teisėmis su kitais skilties nariais, yra tiek pat naudingos, o gal ir naudingesnės mokymosi bendradarbiaujant požiūriu. Tokios sueigos stiprina skiltį kaip komandą, kurioje veikia pasidalytosios lyderystės principai. Pasidalytosios lyderystės skiltininkui reikia mokytis lygiai taip pat kaip ir kitiems skilties nariams. Taigi galima derinti dviejų tipų sueigas: sueigas, kurias prižiūri iš anksto paruošti skiltininkai; ir sueigas, prižiūrimas vadovo-draugininko.

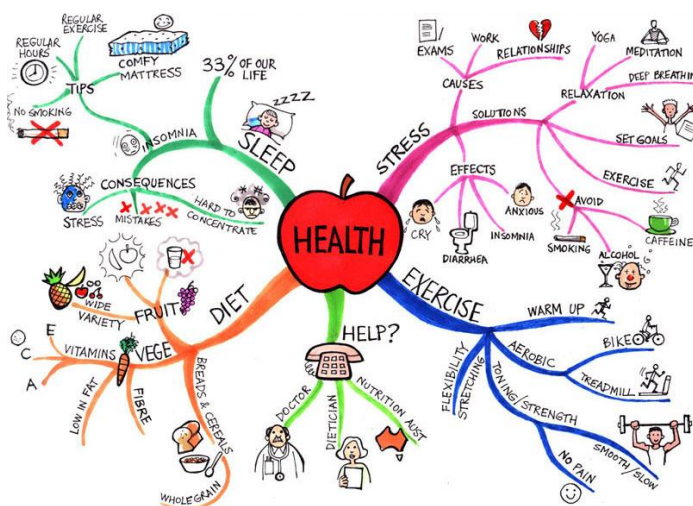
Sueigos pagal patyrimo laipsnių programą

1. Žmonės, pavaizduoti ant litų

Patyrimo laipsnio gebėjimas:	„Moku papasakoti apie žmones, pavaizduotus ant litų“
Forma:	Durstinys
Ugdomi bendradarbiavimo gebėjimai:	Tikrinti, ar kiti suprato, ir nustatyti reikiamą grupės darbo tempą
Reikalingos priemonės:	Dalomoji medžiaga (žr. Ištekliai sueigoms), po 4 tuščias korteles kiekvienam skautui, piešimo priemonės, popieriaus lapas eilėraščiui užrašyti
Tarpusavio priklausomybė kuriama:	Tikslo, išorinių aplinkybių pagrindu

Apšilimas	<p>Pirmiausiai galite pažaisti judresnį skautams žinomą žaidimą. Ypač tinka žaidimai, kuriuose svarbus laikas ir komandinė atsakomybė: pavyzdžiui, trumpa estafetinė užduotis. Tuomet pasiūlykite kartu atlikti pagrindinį apšilimo pratimą:</p> <p><i>Pratimas „Ar moki jausti laiką?“</i> Kiekvienas skautas atsistoja šalia kėdės. Skautams pasakoma, kad bus duotas signalas užsimerkti, atliekant pratimą draudžiama kalbėti ar skleisti bet kokius garsus. Užsimerkę skautai turėtų atsipalaiduoti ir bandyti atspėti, kada praeis viena minutė. Kai skautui atrodo, kad minutė jau praėjo, jis turėtų atsisėsti ant kėdės ir likti užsimerkęs. Visą pratimą stebi vadovas ar skiltininkas, kuris fiksuoja laiką, kada kiekvienas skautas atsisėdo. Kai visi skautai jau sėdi ant kėdžių, vadovas paprašo visų atsimerkti ir pristato laikus. Pratimas aptariamas: ar sunku jausti laiką? Kaip gyvenime sekasi sekti laiką? Suspėti atlikti darbus laiku? Laiku atsikelti? Ar įmanoma to išmokti? Kada skautiškame gyvenime svarbu mokėti sekti laiką? Kada tai svarbu neskautiškoje veikloje?</p>
Įžanga	<p>Paaškindite, jog šiandienos užduotis susijusi su mokėjimu visiems kartu dirbti reikiamu tempu, taip pat su mokėjimu patikrinti, ar visi skilties nariai viską suprato. Jei turite istorijų iš skilties gyvenimo, kai tai skautams nelabai sekėsi, prisiminkite jas.</p> <p>Pasakykite skautams, kad skautui reikėtų mokėti papasakoti, kas per žmonės yra pavaizduoti ant litų ir kodėl jie tokios garbės nusipelnė. Kartu pasvarstykite, kodėl tai naudinga ir garbinga žinoti.</p>
Užduotis	<p>Kiekvienam skautui duokite po trumpą tekstuką apie vieną iš žmonių, pavaizduotų ant litų (žr. Ištekliai sueigoms). Skirkite 10-15 minučių atlikti individualiai užduočiai: kiekvienas skautas turi perskaityti apie asmenybę ir nupiešti 3-4 korteles, iliustruojančias šį žmogų ir jo nuopelnus (pvz.: jei skautai turėtų sukurti tokias korteles apie BP, ant vienos kortelės galėtų nupiešti Mafekingo tvirtovę, ant kitos – Brownsea salą, ant trečios – „Skautybę berniukams“, ant ketvirtos – skautišką fetrą ir taip toliau). Ant kortelių</p>

	<p>negalima nieko rašyti, leidžiama tik piešti.</p> <p>Pasibaigus laikui, paimkite iš skautų tekstus. Paprašykite skiltyje susitarti, kas bus atsakingas už laiko sekimą. Skirkite 40-50 minučių atlikti užduočiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> -- Pirmiausia kiekvienas skautas, naudodamasis nuspieštomis kortelėmis, pristato asmenybę, apie kurią skaitė, tuomet patikrina, kaip kiti skilties nariai jį suprato. Pabrėžkite, kad kiekvienas skilties skautas turi mokėti papasakoti apie kiekvieną kortelę (ką ji simbolizuoja ir kodėl). -- Kai visi jau moka pristatyti visas asmenybes, visa skiltis drauge turi sukurti trumpą eilėraštką, kuris jiems padėtų prisiminti, kokios asmenybės pavaizduotos ant kurių banknotų. Pvz.: „Žemaitė puošia litą vieną, // parašė ji daugybę kūrinių, // o ant dviejų – Valančius matos, // žemaičių vyskupas iš Varnių...“ <p>Leiskite skilčiai susitarti, kiek laiko skirs kiekvienai užduoties daliai. Įpareigokite skilties „laiko vadybininką“ prižiūrėti, kad nusistatytų laiko limitų būtų laikomasi. Palikite skiltį dirbti visai savarankiškai.</p>
Patikrinimas	<p>Pasibaigus nustatytam laikui, grįžkite į sueigos vietą. Pirmiausia, skiltis turėtų pristatyti sukurtą eilėraštką. Tuomet paimkite skautų pieštas korteles, sumaišykite, leiskite kiekvienam skautui ištraukti po 1-2 atsitiktines korteles ir paprašykite apie jas trumpai papasakoti (ką vaizduoja ir kodėl taip mano). Pasitikrinkite: ar visiems skautams vienodai sekasi apibūdinti korteles?</p>
Refleksija	<p>Aptarkite bendradarbiavimą: kaip sekėsi suplanuoti skilties darbo laiką? Ar dirbote pakankamai greitai, o gal per greitai? Ką turėtumėte daryti, kad kitąkart pavyktų geriau? Ar vieniems skilties nariams pavyko išmokti geriau nei kitiems? Jei taip atsitiko, tai kodėl? Ar patikrinote, ar visi broliai/sesės suprato tai, ką pristatėte? Kaip tą galėtumėte padaryti geriau?</p>
Pratęsimas	<p>Galiausiai, jei dar turite laiko, galite suklijuoti visas korteles į vieną bendrą plakatą (pavyzdžiui, minčių žemėlapiu ar kitu pavidalu), šalia užrašyti eilėraštką ir pasikabinti būkle.</p>

Pav. 11 Minčių žemėlapiu pavyzdys

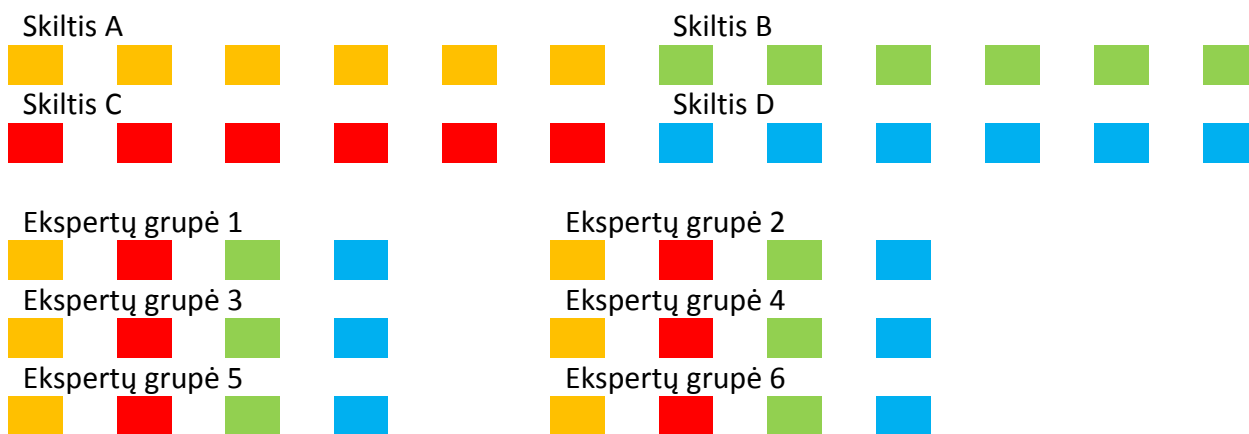
Ilustracijos šaltinis: <http://www.learningfundamentals.com.au/wp-content/uploads/health-map.jpg>

2. Kilpos ir mazgai

Patyrimo laipsnio gebėjimas:	„Moku surišti dvi lazdas skersai (kryžminis arba įžambus mazgai) ir išilgai (lazdų pailginimo mazgas), markės, gelbėjimo, sutrumpinimo, kalinio, žvejo, medkirčio kilpą. Žinau kada naudojamos tos kilpos.“
Forma:	„Ekspertų“ grupės (durstinys)
Ugdomi bendradarbiavimo gebėjimai:	Visiems vienodai įsitraukti ir dalyvauti.
Reikalingos žinios:	Skautai turėtų mokėti piemenų ir tikrąjį mazgus
Reikalingos priemonės:	Virvės, kartys
Tarpusavio priklausomybė kuriama:	Priemonių, tikslo pagrindu

Apšilimas	„Lėktuvo katastrofa“ Šiam žaidimui reikės kambario arba atviresnės erdvės, dar geriau, jei joje yra kokių nors kliūčių (kėdžių, stalų ir pan.) Pasakykite, jog visi skilties nariai skrido lėktuvu, kuris nukrido kalnuose. Visi patyrė skirtingus sužeidimus: vienas apako, kitas negali naudotis viena ranka, trečio sužeistos abi kojos, ketvirtui taip maudžia kūną, kad jis gali judėti tik labai mažais žingsneliais ir t.t. Visa laimė, visai netoli yra gelbėjimo stotis, kur jiems bus suteikta medicininė pagalba. Tačiau stotį jie privalo pasiekti visi vienu metu. Taigi skilties nariai turi visi kartu pereiti per kambarį, kiekvienas padėdamas kitiems, kuriems reikia jo pagalbos. Užduotis įvykdyta sėkmingai, jei visi skautai pasiekė kitą kambario galą vienu metu. Atlikę užduotį, aptarkite, kaip sekėsi visiems vienodai įsitraukti, galbūt kas nors jautėsi nuveikęs daugiau, gal kas nors nesulaukė pakankamai pagalbos...
Įžanga	Paaiškinkite, kad tobulinsite mazgų rišimo gebėjimus ir kad sueigą visi galėsite laikyti pavykusia tik tada, kai visi skilties nariai mokės nesinaudodami jokia pagalba taisyklingai surišti bent 7 mazgus/kilpas iš 9, kuriuos mokysitės (kartosite) šiandien. Taip pat pasakykite, jog mokotės visi kartu įsitraukti į užduotį. Visi kartu prisiminkite kokį nors atvejį iš skilties ar draugovės gyvenimo, kai visiems vienodai dalyvauti sekėsi gerai/prastai ir trumpai pasvarstykite, kam to reikia skautavime ir ne skautavime.
Užduotis	Priklausomai nuo to, kiek skautų turite, suskirstykite juos į 3-6 „ekspertų“ grupes ar poras. Kiekvienoje „ekspertų“ grupėje turėtų būti bent po vieną skautą iš kiekvienos skilties, dalyvaujančios sueigoje. Kiekvienai ekspertų grupei duokite išmokti surišti 1-2 mazgus/kilpas; geriausia – tuos, kurių skautai dar nemoka. Skirkite jiems laiko limitą, taip pat pasakykite, kad jie privalo ne tik išmokti surišti šiuos mazgus be jokios pagalbos, bet ir pasiruošti pamokyti kitus. Jei turite apmokytų skiltininkų ar labiau patyrusių skautų, jie gali padėti „ekspertams“. Jei ne – naudokitės schemomis, animuotais paveikslėliais (žr. Ištekliai sueigoms). Pasibaigus laiko limitui, skautai grįžta į savo skiltis. Jų užduotis – išmokyti kitus skilties narius tų mazgų, kurių „ekspertais“ jie ką tik tapo.
Patikrinimas	Kai visos skiltys jau yra išbandžiusios visus reikiamus mazgus/kilpas, pasitikrinkite: surenkite mazgų rišimo varžybas tarp skilčių ar skilčių atstovų. Pasistenkite kiekvienam

	skautui suteikti galimybę įsivertinti savo mazgų rišimą. Trumpai aptarkite, ar visi išmoko tai, ko užsibrėžėte išmokti.
Refleksija	Aptarkite, kaip sekėsi visiems įsitraukti į skirtą užduotį. Kol skautai mokė vieni kitus, jūs turėjote galimybę juos stebėti: išsakykite savo pastebėjimus – galbūt kas nors paprašytas paaiškinti dar kartą, to nepadarė? Labai pasyviai dalyvavo? Neatkreipė dėmesio, kad broliui ar sesei dar prastai sekasi vienas ar kitas mazgas? O gal priešingai – puikiai įsitraukė ir padėjo visiems, taip pat aktyviai klausė klausimų, kai buvo kas nors neaišku? Apibendrinkite patirtį.
Pratęsimas	Sueigą galite pratęsti, pasiūlydami skiltims sukurti mini maketą statiniui, kuriame būtų panaudota ne mažiau nei ... (nustatykite skaičių) skirtingų mazgų ir surišimo būdų.

Pav. 12 Durstinio schema

3. Perskaitytos knygos

Patyrimo laipsnio gebėjimas:	„Perskaičiau bent vieną knygą“
Forma:	Durstinys
Ugdomi bendradarbiavimo gebėjimai:	Atidžiai klausytis
Reikalingas pasiruošimas:	Kiekvienas skilties narys turi būti perskaitęs po knygą ir pasiruošęs ją pristatyti. Skiltininkas ar vadovas gali iš anksto pateikti gaires (klausimus) pristatymui.
Reikalingos priemonės:	Popierius, piešimo priemonės.
Tarpusavio priklausomybė kuriama:	Tikslo pagrindu

Apšilimas	<i>Pratimas „Kaip klausytis aktyviai“.</i> Suskirstykite skautus į grupes po tris. Po vieną narį iš kiekvienos grupelės išsiveskite už durų ir pasakykite, jog duodate kelias minutes prisiminti trumpai storijai iš savo gyvenimo. Kol šie skautai galvoja, grįžkite pas likusius. Jiems paaiškinkite, jog jų draugai tuojau grįš ir papasakos istoriją. Kol jie pasakos, vienas iš grupės narių turės klausytis, žiūrėdamas pasakotojui į akis, ir kuo labiau reaguoti į tai, kas pasakojama: linkčioti, sakyti „aha“, „tikrai?“, užduoti klausimus pasitikslinimui. Antrasis grupės narys, priešingai, jokių būdu nežiūrės kalbančiajam į akis, gali užsiimti kokia nors pašaline veikla, spoksoti į lubas ir t.t. Tuomet įveskite pasakotojus ir, susodinę kiekvienos grupelės narius kartus, liepkite pasakoti istoriją. Paskui aptarkite: kaip jautėsi pasakotojas? Kaip jautėsi besiklausantys? Kodėl? Kada įdomiau klausytis: kai domiesi tuo, kas pasakojama, ar kai nesistengi išgirsti? Kada įdomiau pasakoti?
Įžanga	Padiskutuokite, kada skautiškame gyvenime yra reikalinga atidžiai klausytis (galimi pavyzdžiai: kai vadovas skirsto darbus ar duoda nurodymus; kai turite greitai apsispręsti dėl komandos strategijos kariniame žaidime; kai mokotės pirmosios pagalbos; ir t.t.) Paaiškinkite, kad sueiga skirta ne tik pristatyti perskaitytoms knygoms, bet ir pasimokyti klausytis. Pasakykite, jog turėsite atidžiai klausytis vienas kito pristatymų ir piešiniais pavaizduoti tai, ką išgirdote, o sueigos pabaigoje visi vėl grįšite prie piešinių ir bandysite atpažinti, kurią aptartą knygą kuris piešinys vaizduoja.
Užduotis	Traukite burtus, kas pristatys pirmas. Kiekvienam skautui duokite popieriaus, piešimo priemonių. Pasakykite, kad užduotis – pavaizduoti, kokį įspūdį knyga paliko skaičiusiajam. Nieko negalima rašyti – tik piešti. Pasakykite, jog skautai gali patys pasirinkti, ar pieš besiklausydami, ar po to. Po kiekvieno pristatymo skiriama 3-4 minutės piešimui. Piešiniai neturi būti įmantrūs, svarbiausia – atspindėta mintis. Taip pat paraginkite klausinėti. Pasibaigus pristatymo ir piešimo laikui, visi užverčia piešinius ir deda juos į krūvą.
Patikrinimas	Kai baigiasi visi pristatymai, vadovas ar skiltininkas sumaišo visus piešinius ir duoda kiekvienam skautui ištraukti po 3-4. Pažiūrėję į piešinius, skautai turi pasakyti, kurią pristatytą knygą piešinys vaizduoja ir pagrįsti savo atsakymą.
Refleksija	Aptarkite: ar geriau sekėsi piešti klausantis, ar jau išklausius? Kas buvo lengviausia, kas – sudėtingiausia? Ar tai, kaip kiti nupiešė jų įspūdį, atitinka pristačiusių įsivaizdavimą? Ar pristatinėtojai mano, kad kiti skilties nariai juos išgirdo? Ar buvo lengva pristatinėti piešiančiai auditorijai, galbūt jie kaip nors pritaikė savo pristatymą, žinodami užduotį?

4. Skautiška uniforma

Patyrimo laipsnio gebėjimas:	„Galiu pagal uniformą papasakoti apie skautą“
Forma:	Turnyras tarp trijų skilčių
Ugdomas bendradarbiavimo gebėjimas:	Įvardyti, kuo aš galiu būti naudingas skilčiai, ir kuo kiti skilties nariai gali būti naudingi man
Reikalingos žinios:	Šioje sueigoje kartojamos ir įtvirtinamos jau įgytos žinios apie Lietuvos skautijos skautų uniformą
Reikalingos priemonės:	Paruošti rinkiniai su klausimais kiekvienai trijų skautų grupei, po turnyrinę lentelę kiekvienam skautui (žr. Ištekliai sueigoms)
Tarpusavio priklausomybė kuriama:	Išorinių veiksmų pagrindu

Apšilimas	Pažaiskite žaidimą, kuris nebūtų labai sudėtingas, bet padėtų sutelkti dėmesį, pvz. atminties lavinimo žaidimą „Mano šaldytuve yra...“: skautai sėdi ratu, pirmasis skautas pradeda sakinį, pasakydamas vieną dalyką, kurio yra jo šaldytuve, antrasis skautas pakartoja pirmojo sakinį, pridėdamas dar vieną daiktą, ir t.t., kol visas sakinyje apeina ratą.
Įžanga	Sueigą vedantis vadovas ar skiltininkas turėtų paaiškinti, jog sueigoje bus įtvirtinamas gebėjimas papasakoti apie skautą pagal jo uniformą, bei kad skiltys varžysis tarpusavyje, siekdamos įrodyti, jog geriausiai išmano skautišką uniformą. Taip pat sueigos pabaigoje skiltyse peržvelgsite visus klausimus, į kuriuos atsakėte teisingai ar neteisingai, ir peržvelgę kiekvieno skilties nario rezultatus, įvardysite, kurioje srityje kuris skautas galėtų padėti kitiems.
Užduotis	<p>Dabar reikėtų dalyvaujančius skautus suskirstyti į grupes po tris taip, kad kiekvienoje grupelėje būtų po skautą iš kiekvienos skilties. Jei skautų yra daugiau ir nesusidaro grupelės po tris, galima kai kuriuos skautus paskirti stebėtojais (kad viskas vyktų pagal taisykles). SVARBU: į grupes turėtų suskirstyti vadovas, atsižvelgdamas į tai, kaip skautai išmano kartojamą temą. Geriau išmanantys uniformas turėtų būti paskirti į vieną grupę, prasčiau išmanantys – į kitą ir t.t. Tai užtikrins lygiavertį dalyvavimą turnyre. Skautams nereikia sakyti, kaip jie suskirstyti, kad neužsiklijuotų iš anksto etiketės „aš nesugebėsiu“.</p> <p>Skautams išdalijamos turnyrinės lentelės: po vieną lentelę kiekvienam skautui ir po vieną rašiklį kiekvienai grupei. Skautai užsirašo savo vardą ir skiltį lentelėje ir paduoda lentelę skautui, sėdinčiam jo grupelėje iš kairės (pvz. skautas iš skilties A duoda savo lentelę skautui iš skilties B, B duoda lentelę skautui iš skilties C, C duoda lentelę skautui iš skilties A).</p> <p>Paaiškinamos turnyro taisyklės: kiekviena grupelė gaus 30 klausimų, užrašytų ant atskirų popierinių juostelių. Skautas iš skilties A ima pirmą nuo viršaus juostelę ir skaito klausimą skautui iš skilties B, šis turi kelias sekundes atsakyti į klausimą. Skautas iš skilties C skaito B turnyrinėje lentelėje pažymį klausimo, į kurį B atsakinėja, numerį bei ar skautas B atsakė teisingai, ar ne (skautas A juostelėje mato užrašytą teisingą atsakymą ir patvirtina arba paneigia). Tuomet grupelės nariai keičiasi vaidmenimis: skautas B ima klausimo juostelę ir užduoda klausimą skautui C, skautas C atsako, o skautas A užrašo jo klausimo numerį ir ar atsakymas buvo teisingas. Toliau C užduoda klausimą skautui A, o B užrašo</p>

	atsakymą ir t.t., kol bus užduoti visi 30 klausimų.
Patikrinimas	Kai klausimai baigasi, skautai suskaičiuoja taškus (po vieną tašką už kiekvieną teisingą atsakymą) ir gražina turnyrines lenteles skautams, kuriems jos priklauso. Tada skautai grįžta į savo skiltis ir susiskaičiuoja skilties narių surinktų taškų sumą. Daugiausiai taškų surinkusi skiltis apdovanojama šūkiu (o gal vadovo iškeptu pyragu? Žinoma, gražu juo pasidalinti ir su kitomis skiltimis 😊)
Refleksija	Kai skautai pasidžiaugia pergale, paraginkite skiltis dar kartą pažiūrėti į savo turnyrines lenteles. Pasakykite, kad klausimai 1-10 buvo apie kaklaraiščių spalvas, klausimai 11-18 – bendrai apie uniformas, klausimai 19-23– apie emblemas, klausimai 24-30 – apie kitus ant uniformų siuvenus ženklus. Skirkite kelias minutes skiltyse skautams aptarti, kurios sritys kuriems skilties skautams sekėsi stipriau, kurios – silpniau. Tuomet paprašykite kiekvieno skauto paeiliui pasakyti vieną sritį, kurioje jam dar reikia patobulinti savo žinias, ir vieną sritį, kurioje jis galėtų padėti kitiems skilties skautams.

Pav. 13 Sesių uniforma Jungtinėje Karalystėje 1909 m.
Iliustracijos šaltinis: <http://lesliesguidinghistory.webs.com/timeline.htm>

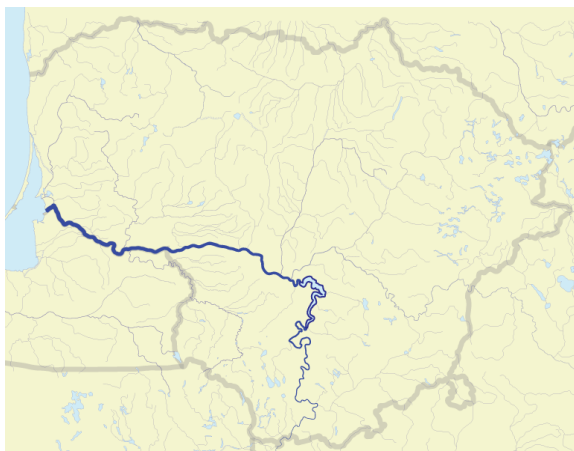

5. Lietuvos upės ir ežerai

Patyrimo laipsnio gebėjimas:	„Galiu papasakoti apie Lietuvos upes ir ežerus ir parodyti juos žemėlapyje“
Forma:	Grupės užduotis, siekiant sukurti bendrą produktą
Ugdomi bendradarbiavimo gebėjimai:	Prašyti pagalbos, teikti pagalbą, visiems vienodai įsitraukti
Reikalingos žinios:	Elementarios žinios apie Lietuvos geografiją
Reikalingos priemonės:	Šią užduotį reikėtų vykdyti lauke – aplinkoje, kur yra daug augalų, akmenukų, šakelių ir pan. smulkių medžiagų, taip pat atvira vieta, tinkama dėlioti „paveikslui“ ant žemės. Taip pat reikia Lietuvos žemėlapio ir užduoties lapo (žr. Ištekliai sueigoms).
Tarpusavio priklausomybė kuriama:	Vaidmenų ir priemonių pagrindu

Apšilimas	<p>„Situacija“. Vieną skiltį pakvieskite atsistoti prieš kitas. Duokite jiems ištraukti kortelę, kurioje užrašyta situacija:</p> <p><i>Draugai parke</i> <i>Paaugliai šaiposi iš kito paauglio</i> <i>Ginčas per krepšinio varžybas</i> <i>Mokinys nusirašinėja per kontrolinį</i> <i>Draugai giriasi vienas kitam savo pasiekimais</i></p> <p>Skiltis gali minutę pasitarti, tuomet pradeda vaidinti situaciją. Visi kiti skautai turi atidžiai stebėti vaidinimą. Vienu momentu vadovas paliečia vieno iš stebinčiųjų petį, ir šis turi įsijungti į vaidinamą situaciją. Tai daroma kelis kartus. Tuomet skiltys keičiasi: kita skiltis vaidina, likusios – stebi.</p> <p>Aptarkite: ar naujieji „aktoriai“ sėkmingai įsiliejo į situaciją? Ko reikėjo, norint sėkmingai įsilieti? Ar visi vaidinantys rado sau vaidmenį, vienodai įsijungė į vaidinimą?</p> <p>(šaltinis: http://scout.org/en/about_scouting/the_youth_programme/peace_education/scoutpax/life_skills/when_the_situation_calls_for).</p>
Įžanga	<p>Pasakykite, jog sueiga skirta pasimokyti apie Lietuvos upes ir ežerus, taip pat – sustiprinti gebėjimą dirbti visiems drauge, padedant vieni kitiems. Prisiminkite epizodų iš skilties gyvenimo, kai tai sekėsi ne itin gerai ir aptarkite, ką skautai norėtų patobulinti.</p>
Užduotis	<p>Paaiškinkite, kad atliekant užduotį kiekvienas skilties skautas bus kažkaip apribotas: vienam pasakykite, kad negali naudotis abiem rankomis, antram – viena ranka (savo pagrindine), kitas negali naudotis kojomis, vienas-du skilties skautai negali kalbėti, dar kitas – gali atsakinėti tik užsienio kalba ir pan. Rekomenduojama nė vienam skautui neužrišti akių, nes bus sunku įsijungti į užduotį. Paaiškinkite, kad dirbdami visi kartu, skautai turės pasidalinti darbus ir per nustatytą laiką (30-40 minučių, atsižvelkite į savo skilties įgūdžius) atlikti tokią užduotį: duokite skilčiai Lietuvos žemėlapią ir užduoties lapą. Skiltis turi ant žemės iš įvairių gamtinių medžiagų sudėlioti Lietuvos kontūrą ir šiame „žemėlapyje“ pažymėti penkis didžiausius Lietuvos miestus bei užduoties lape nurodytus</p>

	ežerus ir upes. Taip pat kiekvienas skilties narys turi mokėti pasakyti, kur kokia upė ir ežeras pažymėti, bei pasakyti bent vieną faktą apie tą upę ar ežerą.
Patikrinimas	Pasistenkite nesikišti į skilties darbą – tegul patys išsiaiškina, kaip atlikti užduotį, kuriam skautui koks darbas geriausiai tiks. Pasibaigus skirtam laikui, grįžkite prie skilties ir patikrinkite užduoties atlikimą: paprašykite kiekvieno skauto paeiliui įvardyti „žemėlapyje“ parodytą upę ar ežerą ir pasakyti po vieną faktą apie jį. Jei ši užduotis skilčiai pavyks, apdovanokite visą skiltį (kad ir šokoladu ☺). Skautus, kurie išmoko papasakoti plačiau, galite paskatinti ir atskirai.
Refleksija	Aptarkite: kaip sekėsi pasiskirstyti darbais ir juos vykdyti? Kuo remdamiesi skirstėtės darbus? Jeigu vadovas nebūtų kiekvienam paskyręs apribojimo, ar būtumėte pasiskirstę darbais taip pat? Kaip jautėtės, atlikdami užduotį? Su kokiais apribojimais susiduriate ne skautiškame gyvenime? Kaip juos įveikiate? Ar visi vienodai įsitraukė? Ar visi vienodai gerai išmoko papasakoti apie upes ir ežerus?

Pav. 14 Nemunas žemėlapyje
Iliustracijos šaltinis: Wikimedia Commons

Pav. 15 Lūšių ežeras ties Palūše
Iliustracijos šaltinis: Wikimedia Commons

6. Skautų istorija

Patyrimo laipsnių gebėjimas:	„Žinau pagrindinius skautų istorijos faktus“
Forma:	Kūrybinė užduotis, siekiant sukurti bendrą produktą
Ugdomi bendradarbiavimo gebėjimai:	Atidžiai klausytis
Reikalingos žinios:	Skautai žino, kas buvo skautų judėjimo pradininkai pasaulyje ir Lietuvoje.
Reikalingos priemonės:	Tai yra sueiga dviem skiltims. Reikalingas situacijos aprašymas kiekvienai skilčiai (žr. Ištekiai sueigoms), taip pat pagal galimybes – įvairūs kostiumai, medžiagos gabalai, drabužiai, grimas, kurie padėtų skautams įsijausti į vaidmenį.
Tarpusavio priklausomybė kuriama:	Tikslo pagrindu.

Apšilimas	<p>Pirmiausiai pažaiskite vieną kitą judresnį žaidimą. Tada atlikite šį pratimą:</p> <p>„Komunikacija“. Parinkite neilgą tekstą, pavyzdžiui, orų prognozę, trumpą straipsnelį iš laikraščio ar pan. Parinkite 3-5 savanorius ir paprašykite jų išeiti už durų. Tuomet likusiems skautams paaiškinkite, kad jų užduotis – stebėti, kas vyksta, ir pagalvoti, kodėl atsitinka taip, kaip atsitinka. Tuomet pakvieskite vieną iš už durų išėjusių skautų. Geriausia – pakeliui į sueigos vietą, nesant galimybių – jau sueigos vietoje duokite jam paruoštą tekstą ir paprašykite raiškiai perskaityti (daugiau nieko neaiškinkite). Skautui baigus skaityti, paimkite tekstą ir pasakykite, jog dabar pakviesite antrąjį skautą ir pirmasis jam turės perpasakoti tai, ką tik skaitė – be jokių įžangų ir komentarų. Dažniausiai antrasis klausytojas gerokai sutrinka, kai jam pasakoma ateiti į patalpą, atsisėsti ant kėdės, ir tuomet be jokių aiškinimų pradedama pasakoti istorija ar orų prognozė! Analogiškai pasakykite antrajam klausytojui, jog ką tik girdėtą tekstą jis turės perpasakoti trečiajam ir t.t. Po kelių perpasakojimų tekstas, žinoma, gerokai pakinta. Tuomet aptarkite užduotį su skautais: ar pirmasis skaitytojas sutriko, išgirdęs, jog ką tik skaitytą tekstą reikės perpasakoti kitam? Kodėl nepavyko perpasakoti žodis žodin? Ko reikia, kad būtų įsiminta daugiau informacijos? Kodėl yra svarbu žinoti tikslą, dėl kurio kažką skaitai, klausai ar mokaisi?</p>
Įžanga	<p>Paaiškinkite, jog sueigos tikslas – linksmi susipažinti su skautų istorija. Kartu prisiminkite, ką apie skautų istoriją jau žinote. Taip pat pabrėžkite, jog užduotis padės pasimokyti atidžiai klausytis.</p>
Užduotis	<p>Kiekviena skiltis turės paruošti bent 3 minučių trukmės vaidinimą apie skautų istoriją. Viena skiltis pristatys pasaulio, kita – Lietuvos skautų istoriją. Skilčiai skiriama 30 minučių pasiruošimui. Vaidinimo tikslas – ne tik patiems išmokti, bet ir išmokyti kitą skiltį, nes žiūrėdami vaidinimą, kita skiltis turės atsakyti į jiems duotus klausimus. Taigi ruošdama savąjį vaidinimą skiltis turėtų atsižvelgti į tai, kokius dalykus turi perteikti kitai skilčiai, o žiūrėdama kitos skilties vaidinimą – atidžiai žiūrėti ir klausytis.</p>
Patikrinimas	<p>Praėjus pasiruošimo laikui, kiekviena skiltis pristato savo vaidinimą. Kol viena skiltis</p>

	vaidina, kita stebi ir užrašo atsakymus jiems paduotuose klausimų lapuose. Pasibaigus abiem vaidinimams, skiltys apsikeičia klausimų lapais ir ištaiso viena kitos klaidas.
Refleksija	Aptarkite: ką naujo sužinojote apie skautų istoriją? Kaip sekėsi mokytis patiems ir išmokyti kitą skiltį? Kaip sekėsi atidžiai stebėti vaidinimą, jo klausytis? Ką kita skiltis perteikė labai gerai, o ką galėjo perteikti geriau?

Pav. 16 Skautai tautinėje stovykloje 1938 m.

Ilustracijos šaltinis: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=4438&p_d=10208&p_k=1

7. LS struktūra

Patyrimo laipsnių gebėjimas:	„Moku grafiškai pavaizduoti LS struktūrą“
Forma:	Komunikacinė užduotis
Ugdomi bendradarbiavimo gebėjimai:	Atidžiai klausytis
Reikalingos priemonės:	LS nuostatai, popierius ir rašymo priemonės (žr. Ištekliai sueigoms)
Tarpusavio priklausomybė kuriama:	Vaidmenų pagrindu

Apšilimas	Sugiedokite savo tunto, draugovės himną, jei toks yra, arba kitą tradicinę dainą.
Ižanga	Paašškinkite, kad šiandien prisiminsite ir gilinsite žinias apie tai, kaip veikia Lietuvos skautija, taip pat stiprinsite gebėjimą klausytis atidžiai. Prieš pradėdant užduotį, taip pat tiks pratimas, aprašytas sueigos plane nr. 6.
Užduotis	Duokite skautams traukti burtus: vieni ištraukia popieriaus juostelę su užrašu „skaitytojas“, kiti – su užrašu „paišytojas“. Suporuokite skaitytojus su paišytojais. Jei yra nelyginis skaičius skautų, vienam skaitytojui turėtų tekti du paišytojai. Skaitytojams išdalykite ištraukas iš LS struktūrinių nuostatų, paišytojams – popieriaus lapus ir rašymo priemones. Susodinkite poras atokiau vienas nuo kitų. Skaitytojų užduotis – skaityti jiems duotą tekstą. Paišytojų – pagal tai, ką girdi, nupiešti schemą, iliustruojančią Lietuvos skautijos struktūrą. Skaitytojai negali matyti to, ką paišo paišytojai, o paišytojai – to, ką skaito skaitytojai. Vienoms poroms liepkite susėsti taip, kad skaitytojas negalėtų matyti ir paties paišytojo (pvz. nugaromis). Šiose porose skaitytojui ir paišytojui draudžiama bendrauti, klausinėti. Kitose porose skaitytojas ir paišytojas turėtų matyti vienas kitą, jiems leidžiama vienas kitą klausinėti, tikslintis.
Patikrinimas	Kai poros baigia užduotį, skiltis vėl turėtų susėsti kartu ir paišytojai turėtų palyginti savo nupieštas schemas. Jei yra skirtumų, visi kartu, taip pat padedami skaitytojų, turėtų priimti galutinį sprendimą, kaip turėtų atrodyti LS struktūros schema. Gali prireikti naują schemą nupiešti ant atskiro lapo. Tik tuomet prieina vadovas ir patikrina skilties sukurtą schemą.
Refleksija	Aptarkite: kiek netikslumų buvo jūsų schemoje? Kodėl jie atsirado? Kaip jautėsi tos poros, kurios negalėjo bendrauti tarpusavyje? Kurioms poroms pavyko geriau? Kodėl? Koks klausymasis yra efektyvus, koks – neefektyvus? Kuo skiriasi tiesiog darbas poroje nuo tikro bendradarbiavimo? Ką norėtumėte patobulinti savo skilties vidiniame bendravime?

Pav. 17 Nieko negirdžiu, nieko nematau, nieko nesakau? Kokia komunikacija tavo skiltyje?
Iliustracijos šaltinis: <http://gg.tigweb.org/yarinos/6606/>

8. Lietuvių liaudies pasakos

Patyrimo laipsnių gebėjimai:	„Pasekiau tris lietuvių liaudies pasakas.“
Forma:	Kūrybinė užduotis, siekiant bendro tikslo
Ugdomi bendradarbiavimo gebėjimai:	Pasidalinti darbais
Reikalingas pasiruošimas:	Kiekvienas skautas turi būti pasiruošęs pasekti po vieną lietuvių liaudies pasaką.
Reikalingos priemonės:	Popierius, piešimo priemonės, klijai.
Tarpusavio priklausomybė kuriama:	Išorinių veiksmų ir tikslo pagrindu

Apšilimas	<p>Padainuokite skilčiai žinomą lietuvių liaudies dainą.</p> <p>Tuomet jaunesnio amžiaus skautams galite pasiūlyti „minčių lietaus“ pratimą: skirkite 2 minutes kiekvienam individualiai ant popieriaus lapo surašyti kuo daugiau sąvaržėlės panaudojimo būdų (kitas galimas variantas: kuo daugiau žydrų arba pūkuotų daiktų). Daugiausiai surašiusį apdovanokite nedideliu prizu (pvz. saldiniu). Paklauskite skautų, ar jiems labiau patinka rungtyniauti, kai laimi tik vienas, ar dirbti kartu, kai laimi visi.</p> <p>Vyresniems skautams galite skirti tokią apšilimo užduotį (truks apie 20 min): skilčiai duokite 10 plastikinių gėrimo šiaudelių, kelis lakštus laikraščio, lipnios juostos ritinėlį, nedidelį akmenuką, žirkles ir nevirtą kiaušinį. Pasakykite, kad skiriate 10 minučių visiems drauge sugalvoti konstrukciją, kuri apsaugotų kiaušinį nuo sudužimo, metant jį iš 1,5 m aukščio. Konstrukcijoje privalo būti panaudotos visos duotos priemonės (išskyrus žirkles, kurios skirtos lipniai juostai atkirpti; lipni juosta taip pat neprivalo būti išnaudota visa). Po 10 min išbandykite skilties konstrukciją (meskite kiaušinį į dubenį, o ne ant žemės – dėl visa ko ☺). Aptarkite šį pratimą: kaip sekėsi galvoti idėjas konstrukcijai? Ar visi turėjo galimybę pasisakyti, ar kuris nors vienas dominavo? Ar visoms priemonėms radote pritaikymą? Ar kaip nors dalinotės darbais, ar viską padarė vienas-du žmonės?</p>
Ižanga	<p>Pasakykite, jog sueiga skirta susipažinti su lietuvių liaudies pasakomis, kurias pasekti skautai ruošėsi namuose. Taip pat skiltis turės būti kūrybiška – kaip apšilimo užduotyse – ir efektyviai dirbanti: kadangi iššūkiui, kurį gaus, atlikti turės ribotą laiką, skilties nariai privalės pasidalyti darbais ir atsakomybėmis.</p>
Užduotis	<p>Pirmiausia kiekvienas skilties narys turėtų papasakoti pasaką, kurią pasiruošė namuose. Tuomet pasakykite, jog skiltis, dirbdama kartu, turės nupiešti komiksą iš ne mažiau nei 20 paveikslėlių pagal vieną iš pasakų. Skirkite kelias minutes skilčiai apsitarti, kurią iš pasektųjų pasakų renkasi piešti.</p> <p>Skirkite laiko limitą: pavyzdžiui, 30 minučių (žinodami savo skilties darbo tempus, skirkite tik tiek laiko, kad vos vos užtektų užduočiai atlikti, dirbant visiems drauge). Duokite skilčiai 20 popieriaus skiautelių (aštuntadalio A4 lapo dydžio) ir pasakykite, kad tai – jų komikso langeliai. Skiltis turi pirmiausia drauge susitarti, ką ir kokia tvarka vaizduos</p>

	kiekvienas jų komikso langelis, apsitarti dėl bendrų taisyklių, kaip piešti pasakos veikėjus, pasidalyti, kas ką pieš (ar kiekvienas po kelis langelius, ar kiekvienas po tą patį personažą ir kt.) ir kibti į darbą.
Patikrinimas	Pasibaigus laikui, vadovas turėtų grįžti ir pažiūrėti, ar skiltis baigė užduotį. Galima pratęsti laiką 5-10 minučių, bet ne ilgiau. Galiausiai visus komikso langelius reikėtų paeiliui suklijuoti ant vieno didelio lapo. Vieną skilties narį (bet kurį) vadovas turėtų pakviesti pristatyti bendro darbo.
Refleksija	Aptarkite: kaip sekėsi pasidalyti darbais? Ar būtumėte spėję atlikti šią užduotį laiku, jei būtumėte dirbę vieni? Jei būtų dirbę tik vienas-du žmonės visoje skiltyje? Ką yra svarbu žinoti, dalijantis darbais ir atsakomybėmis? Kada skautiškame ir neskautiškame gyvenime dalijatės darbais? Kaip jums tai sekasi?
Kiti variantai	Esant techninėms galimybėms, skautai galėtų ne piešti komiksą, o filmuoti filmą. Tuomet tai būtų kelių sueigų darbas. Vėlgi reikėtų pabrėžti pasiskirstymą darbais: scenaristas, operatorius, režisierius, aktoriai, montuotojas ir pan.

Pav. 18 Laumė. Sandros Satkūnaitės piešinys.
Iliustracijos šaltinis: <http://www.qedata.se/dr/78laumv.htm>

Kitos sueigos

9. Pionerija

Forma:	Bendro produkto kūrimas
Ugdomi bendradarbiavimo gebėjimai:	Tartis ir susitarti, visiems vienodai įsitraukti
Reikalingos žinios:	Pagrindinės pionerijos žinios (mazgai, rišimo būdai) ir įgūdžiai
Reikalingos priemonės:	Virvė, mediena, pionerijos brėžiniai, atitinkantys skautų amžių ir patirtį
Tarpusavio priklausomybė kuriama:	Vaidmenų pagrindu

Apšilimas/ įžanga	<p>Pionerijos užduotys, skiriamos skilčiai, jau savaime yra stiprinančios bendradarbiavimą, nes dažniausiai skautai turi laikytis tam tikro nuoseklumo (išsinagrinėti brėžinį, tarpusavyje priimti sprendimą, kaip statyti statinį, susirinkti reikiamas medžiagas, reikiama tvarka viską surišti), pasidalyti darbais ir atsakomybėmis, laikytis duoto laiko limitu, dalytis turimomis priemonėmis. Tačiau šį bendradarbiavimo elementą galime dar sustiprinti, taip pat užtikrinti, kad patys skautai į jį atkreips dėmesį.</p> <p>Jei užduotis skiriama stovykloje ar per žygį, didelio apšilimo, ko gero, nereikia, tačiau galite drauge pasikartoti bazinius mazgus, taip pat aptarkite, ko reikia, kad visa grupė sėkmingai pastatytų didelį sudėtingą statinį.</p>
Užduotis	<p>Tuomet paaiškinkite, jog skiriate skilčiai laiko limitą (pavyzdžiui, 2 valandos), per kurį skiltis turi drauge peržiūrėti pateiktus statinių brėžinius, išsirinkti vieną, kurį statys, ir pastatyti. Kiekvienas skilties narys statant bus už ką nors atsakingas (galite traukti burtus): vienas bus atsakingas už laiko vadybą (seks, kiek laiko liko, ragins dirbti greičiau ir pan.), kitas – už priemones (vadovas virves, pjūklus ir kt. priemones išduos tik šiam skautui), trečias – už skilties darbinės dvasios palaikymą (nešios vandens atsigerti, pasakos anekdotus ir t.t.), ketvirtas turės teisę gauti vadovo arba patyrusio skauto patarimą dėl mazgų rišimo (taigi ir bus atsakingas už gautos informacijos perdavimą kitiems), likusiems skautams padalykite atsakomybes, atsižvelgdami į tai, kokius statinius siūlote jiems statyti. Leiskite skilčiai dirbti visiškai savarankiškai ir bendraukite tik su tai skautais, kuriems tai įeina į pareigybes (atsakingas už priemones, galintis gauti patarimą).</p>
Refleksija	<p>Skilčiai baigus statyti statinį, ne tik įvertinkite ir aptarkite statinio kokybę, bet ir pasikalbėkite, kaip kiekvienam iš jų sekėsi vykdyti savo pareigas, ką galėjo padaryti geriau, o ką darytų taip pat ir kitą kartą. Paraginkite skiltį savo patirtį aprašyti skilties metraštyje.</p>

Pionerijos brėžinių galite rasti:

<http://ajm.pioneeringprojects.org/pioneering/PioneeringProjects.pdf>

<http://www.pioneeringprojects.org/resources/ebooks/sceng.pdf>

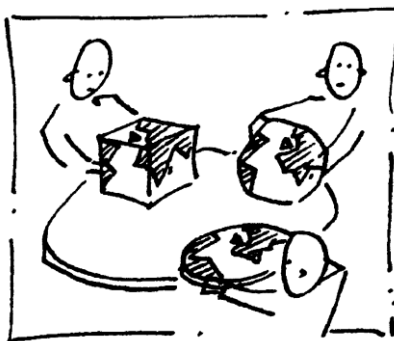
<http://www.pioneeringmadeeasy.co.uk/>

10. Skautiškas detektyvas

Forma:	Diskusija
Ugdomi bendradarbiavimo gebėjimai:	Dalytis informacija, atidžiai klausytis
Reikalingos priemonės:	„Detektyvo“ užuominos (žr. Ištekliai sueigoms)
Tarpusavio priklausomybė kuriama:	Priemonių pagrindu

Apšilimas	Pažaiskite skilties mėgstamą judresnį žaidimą, žaidimą „Dvi tiesos ir vienas melas“ (kiekvienas skautas pasako du teisingus ir vieną melagingą faktą apie save, kiti spėja, kuris melagingas), ir „Mano šaldytuve yra...“ (kiekvienas skautas pasako, kas yra jo šaldytuve, visi kiti paeiliui kartoja visą šaldytuvo turinį).
Įžanga	Paaiškinkite, jog šioje sueigoje skautai virs detektyvais, kurie spręs mįslingą nutikimą. Kad jį išspręstų, bus būtina visiems dalytis informacija, kurią turi, atidžiai klausytis, aktyviai dalyvauti ir bendradarbiauti tarpusavyje.
Užduotis	<p>Paaiškinkite užduoties taisykles: kiekvienas skautas gaus po n užuominų (skaičius priklauso nuo to, kiek skautų dalyvauja sueigoje). Šių užuominų šiukštu negalima rodyti kitiems, tačiau galima perskaityti patiems balsu. Visos užuominos vienodai svarbios. Drauge dalydamiesi turima informacija, skautai turi nuspręsti: kas dingo iš skautų stovyklos; kada dingo; kas ir kaip tai paėmė; ir kodėl.</p> <p>Leiskite skautams atsitiktiniu būdu išsitraukti užuominas. Stebėkite užduoties vykdymą, prireikus priminkite taisykles. Priimkite tik vieną atsakymą nuo visos grupės: tik tada, kai visi skautai bendrai nusprendžia, kad tai yra galutinis atsakymas, pasakykite jiems, ar mįslę išsprendė teisingai.</p>
Refleksija	Aptarkite: kaip sekėsi dalytis informacija? Ar atidžiai išklausėte visų brolių/sesių? Ar klausėte klausimų, norėdami pasitikslinti? Ar dalis informacijos kur nors neužstrigo? Kaip pavyko / kodėl nepavyko išspręsti mįslės? Ar kas nors ėmėsi apibendrinti visą turimą informaciją? Ką galėjote padaryti efektyviau? Kodėl yra svarbu mokėti atidžiai klausytis? Kodėl svarbu pasidalyti tuo, ką žinai? Ar savo skilties veikloje visada išklausote vieni kitus, ar dalijatės tuo, ką žinote ir mokate? Kada dar gyvenime būna svarbu dalytis turimomis žiniomis, įgūdžiais su kitais?

Pav. 19 Dalykis tuo, ką moki

Ilustracijos šaltinis: <http://newciv.org/cob/members/benking/hbpic8.gif>

11. Debatai

Forma:	Struktūruota diskusija
Ugdomi bendradarbiavimo gebėjimai:	Laikytis nurodymų; tartis ir susitarti
Reikalingos priemonės:	Debatų argumentai (žr. Ištekliai sueigoms). Smėlio laikrodis arba chronometras. Ši sueiga skirta dviems 4-6 skautų skiltims. Jei yra daugiau skautų, jie gali būti stebėtojai. Galima pritaikyti ir vienai skilčiai iš 4 arba 8 skautų.
Tarpusavio priklausomybė kuriama:	Priemonių, nuoseklumo pagrindu

Apšilimas	<p>Jei sueigoje dalyvauja sesių ir brolių skiltis, apšilimui galite padainuoti dainą „Kur tu buvai, dieduk mano“ arba „Šaunuolės, sesytės“. Taip pat galite pažaisti „Tikri skautai čia“. Tuomet apšilkite protus – padalykite sueigoje dalyvaujančius skautus į dvi grupes ir sustatykite dviem eilėmis, vieni prieš kitus. Pirmiausia kairiajai eilei liepkite skųstis, kad viskas gyvenime blogai – skirkite tam minutę, geriausia, kad skautai matytų bėgantį laiką (pavyzdžiui, smėlio laikrodį ar chronometrą kompiuterio ekrane). Paskui dešinioji eilė turi pasakoti kairiajai, kad viskas gyvenime yra puiku, o kairioji klausosi. Paklauskite skautų, kaip pavyko užduotis, ar pasisėkė iššnekėti vieną minutę nesustojus.</p>
Ižanga	<p>Paklauskite, ar skautai yra girdėję apie debatus. Paaiškinkite, kad tai yra tokia diskusijos rūšis, kai diskutuojant gina arba neigia pateiktą temą, o argumentus savo kalboms kruopščiai ruošia dirbdami drauge komandoje. Kad debatai būtų sėkmingi, komandos turi dirbti išvien, gerai suderinti argumentus, rasti įtikinamų argumentų ir pavyzdžių įvairiuose šaltiniuose. Taip pat labai svarbu atidžiai klausyti priešininko, nes taip pat reikia mokėti ir atremti jo argumentus. Paaiškinkite, jog debatuose labai svarbu ne pulti priešininką kaip žmogų, o kritikuoti jo idėją, paremiant argumentais. Galite drauge pažiūrėti ištrauką iš filmo „The Great Debaters“ ar filmuotų debatų įrašų.</p>
Užduotis	<p>Papasakokite skautams istoriją: LS Pirmijos jaunimo programos skyriuje iškilo dilema. Buvo pasiūlyta įvesti „kompiuterinių žaidimų žaidėjo“ specialybę, kuriai gauti skautas turėtų pasiekti kelių populiarių kompiuterinių žaidimų tam tikrą lygį, taip pat pats aprašyti įsivaizduojamą skautišką kompiuterinį žaidimą. Dalis Pirmijos narių entuziastingai palaiko tokią specialybę, tačiau kiti jai priešinasi. Todėl Pirmija norėtų, kad skautai šį klausimą išdiskutuotų ir rastų tinkamą sprendimą.</p> <p>Paskelbkite debatų temą: „Skautijoje turėtų būti kompiuterinių žaidimų žaidėjo specialybė“. Leiskite skiltims traukti burtus: viena skiltis debatuos „už“, kita – „prieš“ šį teiginį. Paaiškinkite, kad debatai vyks mažomis grupelėmis du prieš du. Leiskite skautams skiltyse susiskirstyti patiems, kas su kuo bus poroje. Duokite kiekvienai skilčiai paruoštą galimų argumentų lapą ir skirkite 10 min. apsitarti strategijai: jie turi perskaityti argumentus, papildyti juos savais argumentais ir pavyzdžiais, tuomet suskirstyti argumentus į dvi grupes, nes poziciją turės pristatyti du kalbėtojai, taigi jie kiekvienas turi turėti skirtingus argumentus.</p> <p>Pasitarimo laikui pasibaigus, suporuokite poras: po du skautus iš kiekvienos skilties (taigi jei skiltyse buvo po 4 skautus, bus dvi debatų grupelės, jei po 6 – trys). Paaiškinkite, jog</p>

	<p>pirmiausia 2-3 minutes kalbės pirmasis „už“ grupės kalbėtojas, tuomet 2-3 minutes – pirmasis „prieš“ grupės kalbėtojas, tada 2-3 minutes – antrasis „už“ grupės kalbėtojas, tuomet 2-3 minutes – antrasis „prieš“ grupės kalbėtojas. Pabrėžkite, kad dabar priešininkai tik išdėsto savo pozicijos argumentus, bet nesiima prieštarauti priešingos grupės argumentams.</p> <p>Pasibaigus šiam apsiketimui argumentais, pasakykite, jog skiriamos 3 minutės klausimams: kiekviena pusė gali klausti kitos, ko nesuprato jų argumentuose. Pabrėžkite, jog labai svarbu suprasti ir savo, ir priešingos pozicijos argumentus.</p>
	<p>Pasibaigus klausimų laikui, paskelbkite, jog dabar pozicijos apsieičia: tos poros, kurios ginčijosi „už“, dabar yra „prieš“, o tos, kurios buvo „prieš“, dabar yra „už“. Kiekviena pora turi 2-3 minutes apibendrinti argumentams (t.y. anksčiau buvusios priešingos pozicijos argumentams).</p> <p>Galiausiai, skirkite 4-5 minutes visiems grupelėje apsitarti, kokią rekomendaciją pateikti Mokymų skyriui. Grupelės pristato savo sprendimus.</p>
Refleksija	<p>Aptarkite: kaip sekėsi drauge susitarti dėl debatų strategijos? Kaip sekėsi pristatyti argumentus? Ar nebuvo taip, kad pirmajam kalbėtojui atiduoti visi argumentai, o antrajam neliko nieko? Kaip jautėtės, kai reikėjo apsikeisti pozicijomis: ar pakankamai atidžiai klausėtės priešingos pusės, kaip buvo pasakyta nurodymuose? Ar diskutavote mandagiai?</p>

Pav. 20 Kada diskusija veiksminga?

Illustracijos šaltinis: <http://biocom.wikispaces.com/file/view/discussion.jpg/235430638/discussion.jpg>

12. Išgyvenimas

Forma:	Simuliacija
Ugdomi bendradarbiavimo gebėjimai:	Išklausti įvairių nuomonių, pasiekti bendrą sprendimą
Reikalingos žinios:	Bendros žinios apie išgyvenimą
Reikalingos priemonės:	Užduočių lapai (žr. Ištekiai sueigoms)
Tarpusavio priklausomybė kuriama:	Modeliavimo pagrindu

Apšilimas	Pažaiskite vieną iš „Kimo“ žaidimų.
Įžanga	Paprašykite skautų prisiminti situacijų, kai jiems sunkiai sekė susitarti dėl bendro sprendimo (pvz. per žygį išsiskyrė nuomonės dėl to, kur eiti toliau). Padiskutuokite, kaip paprasčiausia rasti geriausią sprendimą, kuris tenkintų visus: ar visada geriau, kai vienas žmogus nusprendžia už kitus? Pasakykite, kad sueigoje mokysitės, kaip geriausia pasiekti bendrą sprendimą, išklausius įvairių nuomonių.
Užduotis	<p>Paašikinkite užduotį: kiekvienas skautas gaus užduoties lapą, kuriame aprašyta situacija. Skirkite kiekvienam skautui individualiai perskaityti situaciją ir surikiuoti išvardytus 15 daiktų svarbumo tvarka (prie medžiagos sueigoje pateikiamos kelios situacijos, parinkite tinkamiausią pagal skautų amžių ir patyrimą).</p> <p>Kai visi skautai nusprendė, kurie daiktai svarbiausi, skirkite laiko skautams apsitarti skiltyje. Drauge jie turi surašyti daiktus prioriteto tvarka, išklausdami kiekvieno asmeninės nuomonės ir pasiekdami kompromisą.</p> <p>Kai skiltis turi bendrą sprendimą, pasakykite jiems NASA patvirtintus atsakymus. Tuomet skautai turėtų rasti skirtumą tarp savo asmeninio sprendimo ir NASA sprendimo kiekvienam iš išvardytų daiktų (pvz., jei daiktas NASA pažymėtas „3“ svarbumo tvarka, o skautas jį pažymėjo kaip „8“, skirtumas bus „5“). Tuomet visus skirtumų rodiklius reikia sudėti. Tą patį skautai turėtų padaryti su bendru grupės sprendimu.</p>
Refleksija	Aptarkite rezultatus: kuo mažesnis skaičius, tuo geriau. Kuris skaičius buvo mažesnis: asmeninio sprendimo ar grupės sprendimo? Paprastai grupės rezultatas būna geresnis, tačiau vienas ar pora grupės narių nukenčia – jų rezultatas suprastėja, tuo tarpu kitų grupės narių rezultatas smarkiai pagerėja. Padiskutuokite, ką tai reiškia. Kada tenka aukotis, kad padėtum kitiems? Ar tai verta ir kodėl?

Pav. 21 Ar išgyventum laukinėje gamtoje?

Illustracijos šaltinis: http://survival.phillipmartin.info/survival_shelter.gif

Ištekliai sueigoms

1. Žmonės, pavaizduoti ant litų

Užduotis: Paskaityk apie Steponą Darių ir Stasį Girėną. Nupiešk 3-4 korteles, kurios simbolizuotų šias istorines asmenybes ir jų nuopelnus (kortelės turi vaizduoti skirtingus dalykus, ant jų negali nieko rašyti, išskyrus datas, jei reikia). Gali pasirinkti piešti ką nori, bet pasistenk, kad Tavo kortelėse atsispindėtų, kodėl Darius ir Girėnas svarbūs Lietuvai ir lietuviams.

Steponas Darius ir Stasys Girėnas

S. Darius ir S. Girėnas į Lietuvos istoriją įėjo kaip lakūnai, 1933m. lėktuvu *Lituanica* perskridę Atlantą, ir tragiškai žuvę Vokietijoje.

Stepono Dariaus tikroji pavardė buvo Jucevičius. Jis gimė 1896m. Rubiškių kaime (Tauragės apskr.) Tėvui mirus, Steponas emigravo į JAV, čia baigė inžinerijos kursus, susidomėjo oreivyste. Prasidėjus Pirmajam pasauliniui karui, 1917m. jis įstojo į JAV kariuomenę ir pasivadino „Dariumi“. 1920m. S. Darius grįžo į Lietuvą, kur tarnavo Lietuvos kariuomenėje, tuo metu kariavusioje su Lenkija. Būtent Lietuvoje S. Darius baigė aviacijos kursus. 1927m. vėl grįžo į Čikagą.

Stasio Girėno tikroji pavardė buvo Girskis. Jis gimė 1893m. Vytogalos k. (Raseinių apskr.). 1910m. išvyko į JAV ir apsigyveno Čikagoje. 1917m. Stasys mėgino įstoti į JAV kariuomenę, bet dėl silpnos sveikatos nebuvo priimtas. Nuvykęs į kitą valstiją ir pakeitęs pavardę, pasisiūlė į karišką eskadrilę, ir buvo priimtas. Sugrįžęs į Čikagą, Stasys kurį laiką dirbo spaustuvėse, vėliau – vairuotoju. Dirbdamas pradėjo mokytis skraidyti. 1931m. Stasys pasivadino pavarde Girėnas.

Darius ir Girėnas susipažino 1927m. Laikui bėgant, jiems kilo mintis – skristi per Atlanto vandenyną į Lietuvą. 1932m. Darius ir Girėnas nusipirko lėktuvą, rinko pinigus, kad galėtų jį pritaikyti tolimam skrydžiui. Lėktuvas prieš skrydį buvo sutvarkytas: įmontuotas naujas variklis, propeleris, sparnai. *Lituanica* buvo perkrauta (reikėjo daug kuro), tad Darius ir Girėnas neturėjo nei radijo, nei parašiatų. Iš Niujorko lakūnai pakilo 1933m. liepos 15d. Lietuvoje jų laukė: Aleksoto oro uoste susirinko tūkstantinė minia. Tačiau lėktuvas nepasirodė: liepos 17d. *Lituanica* sudužo Vokietijoje, Soldino apylinkėse (dabar – Lenkija). Katastrofos aplinkybės iki šiol neaiškios. Žuvusieji Darius ir Girėnas Kaune pagerbti kaip tautos didvyriai.

Nors Darius ir Girėnas savo tikslo nepasiekė, jų skrydis reikšmingas aviacijos istorijoje: ore jie nenusileidę išbuvo 37 val. 11 min., kas tuo metu buvo antrasis skrydžio be nusileidimo rezultatas pasaulyje. Taip pat reikia turėti omenyje, kad lakūnai neturėjo jokių modernių navigacijų priemonių, tačiau skrido labai tiksliai. Be to, jie gabeno pašto siuntą – buvo tarpžemyninio oro pašto pradininkai.

Šaltiniai:

<http://lt.wikipedia.org/wiki/Lituanica>

<http://www.lnb.lt/lnb/selectPage.do?docLocator=C39F9172E49811DE925F746164617373&inlanguage=lt&pathId=132>

<http://www.plienosparnai.lt/page.php?960>

<http://www.alytausnaujienos.lt/alytausnaujienos/paskutinionumeriostraipsniai/?nid=1393>

Iliustracijos šaltinis: <http://www.bankas.lt/banknotai/10-litu-banknotasa.jpg>

Užduotis: Paskaityk apie Maironį. Nupiešk 3-4 korteles, kurios simbolizuotų šią istorinę asmenybę ir jo nuopelnus (kortelės turi vaizduoti skirtingus dalykus, ant jų negali nieko rašyti, išskyrus datas, jei reikia). Gali pasirinkti piešti ką nori, bet pasistenk, kad Tavo kortelėse atsispindėtų, kodėl Maironis svarbus Lietuvai ir lietuviams.

Maironis

Jonas Mačiulis, pasirašinėjęs Maironio slapyvardžiu, buvo naujosios lietuvių poezijos pradininkas, didžiausias poetas spaudos draudimo laikotarpiu. Maironis savo poezijoje reiškė tautines idėjas, todėl vadinamas tautinio atgimimo dainiumi.

Maironis gimė 1862m. Pasandravio dvare, Šiluvos valsčiuje, Raseinių apskrityje. Mokslo pradžią J.Mačiulis gavo iš tėvo, pusmetį mokėsi Betygalos mokykloje, paskui įstojo į Kauno gimnazijos parengiamąją klasę. Šeštoje klasėje pradėjo rašyti eilėraščius lenkiškai. Baigęs gimnaziją, iš pradžių įstojo studijuoti literatūros, bet po metų įstojo į dvasinę seminariją ir 1891m. buvo įšventintas į kunigus. Tais metais taip pat pirmą kartą pasirašė Maironio slapyvardžiu. Vėliau dėstė Kauno kunigų seminarijoje, Peterburgo dvasinėje akademijoje. 1909m. J.Mačiulis grįžo į Kauną ir buvo paskirtas Kauno kunigų seminarijos rektoriumi. Šiose pareigose J.Mačiulis išbuvo iki mirties. J.Mačiulis mirė 1932m., palaidotas Kaune.

Maironio poezija ypatinga tuo, kad jis pradėjo rašyti tais laikais, kada buvo draudžiama lietuviška spauda. Maironis savo poezijoje drąsiai reiškė lietuviškas, tautines idėjas, kurios buvo labai svarbios kuriantiems nepriklausomą Lietuvą žmonėms. Maironis manė, kad poeto misija – šaukti, žadinti tautą, ir tą misiją uoliai vykdė. Nors daug vėlesnių poetų net ir pačiam Maironiui esant gyvam jau sakė, kad jo poezija pasenusi, bet ji išliko ir liko svarbi iki pat šių dienų. Be to, Maironis rašė sklandžiai, gražiai lietuvių kalba, jo poezija skambi ir lengvai įsimenama. Visi žino šias eilutes:

Kur bėga Šešupė, kur Nemunas teka,
Tai mūsų tėvynė, graži Lietuva;
Čia broliai artojai lietuviškai šneka,
Čia skamba po kaimus Birutės daina. (Iš "Kur bėga Šešupė")

Graži tu, mano brangi tėvyne,
Šalis, kur miega kapuos didvyriai:
Graži tu savo dangaus mėlyne!
Brangi: tiek vargo, kančių prityrei. (Iš "Lietuva brangi")

Pelėsiiais ir kerpe apaugus aukštai
Trakų štai garbinga pilis!
Jos aukštus valdovus užmigdė kapai,
O ji tebestovi dar vis. (Iš "Trakų pilis")

Šaltiniai:

http://www.antologija.lt/texts/23/autor_l.html

http://www.antologija.lt/texts/23/turinys_l.html

http://www.aidai.us/index.php?option=com_content&task=view&id=6950&Itemid=472

Iliustracijos šaltinis: <http://www.bankas.lt/banknotai/20-litu-banknotasa.jpg>

Užduotis: Paskaityk apie Joną Basanavičių. Nupiešk 3-4 korteles, kurios simbolizuotų šią istorinę asmenybę ir jo nuopelnus (kortelės turi vaizduoti skirtingus dalykus, ant jų negali nieko rašyti, išskyrus datas, jei reikia). Gali pasirinkti piešti ką nori, bet pasistenk, kad Tavo kortelėse atsispindėtų, kodėl Basanavičius svarbus Lietuvai ir lietuviams.

Jonas Basanavičius

Jonas Basanavičius – XIX a. pabaigos Lietuvos tautinio atgimimo pradininkas, pirmasis laikraščio „Aušra“ redaktorius, gydytojas, tautosakininkas, visuomenės ir kultūros veikėjas.

Jonas Basanavičius gimė 1851 metais lapkričio 23 d. Ožkabalių kaime, Vilkaviškio apskrityje pasiturinčių vietos ūkininkų šeimoje. Baigęs mokslus gimnazijoje, išvyko mokytis į Maskvą, kur iš pradžių mokėsi kalbotyros, literatūros, bet paskui perėjo į medicinos fakultetą. Kadangi po studijų darbo Maskvoje negavo, išvyko į Bulgariją, kur pradėjo dirbti ligoninės vadovu. Tada pradėjo dalyvauti lietuvių reikaluose, palaikė glaudžius ryšius su lietuviais Europoje. 1883m. trumpam grįžęs į Lietuvą, pradėjo leisti pirmąjį lietuvišką laikraštį „Aušra“, vėliau jam parašė daug straipsnių.

Basanavičius taip pat įdėjo daug pastangų, kaupdamas lietuvių tautosaką. Dar mokydamasis gimnazijoje, jis rinko pasakas ir dainas Ožkabalių apylinkėse, vėliau skatino kitus tą daryti, kaupė medžiagą, sudarinėjo rinkinius ir juos leido. Jo dėka daug tautosakos pasiekė mūsų laikus.

Kai 1904m. buvo panaikintas lietuviškos spaudos draudimas, J. Basanavičius grįžo į Lietuvą ir pradėjo čia telkti inteligentus. Basanavičius vadovavo pirmajam lietuvių tautos atstovų suvažiavimui – Didžiajam Vilniaus seimui. 1917 m. pirmininkavo Lietuvių konferencijai, kurioje buvo priimtas nutarimas sukurti nepriklausomą demokratinę Lietuvos valstybę. Galų gale 1918m. vasario 16d. buvo paskelbta Lietuvos nepriklausomybė. Basanavičius pirmininkavo pasirašant Nepriklausomybės Aktą.

J. Basanavičius yra vadinamas „tautos patriarchu“, jis labai daug nuveikė, skleisdamas lietuvių idėjas.

Šaltiniai:

<http://www.knygadvaris.lt/?id=14>

http://www3.lrs.lt/seimu_istorija/w3_viewer.ViewDoc-p_int_tekst_id=13244&p_int_tv_id=598&p_org=0.htm

Iliustracijos šaltinis: <http://www.bankas.lt/banknotai/50-litu-banknotasa.jpg>

Užduotis: Paskaityk apie Simoną Daukantą. Nupiešk 3-4 korteles, kurios simbolizuotų šią istorinę asmenybę ir jo nuopelnus (kortelės turi vaizduoti skirtingus dalykus, ant jų negali nieko rašyti, išskyrus datas, jei reikia). Gali pasirinkti piešti ką nori, bet pasistenk, kad Tavo kortelėse atsispindėtų, kodėl Daukantas svarbus Lietuvai ir lietuviams.

Simonas Daukantas

Simonas Daukantas gimė Kalvių kaime 1793m., mokėsi Kretingos ir Žemaičių Kalvarijos gimnazijose. Pasakojama, kad 1814m. Daukantas pėsčias nuėjo iki pat Vilniaus, kad čia baigtų gimnaziją ir pradėtų studijuoti universitete. Čia iš pradžių studijavo klasikinę filologiją, vėliau perėjo į teisės ir istorijos studijas. Baigęs studijas, tarnavo Rygoje, Peterburge, vėliau vyskupas Motiejus Valančius pakvietė jį į Varnius, kur jis redagavo bažnytines knygas, rengė lotynų-lietuvių ir lenkų-lietuvių kalbų žodynus. Vėliau gyveno dar daugelyje kitų vietų.

Simonas Daukantas Lietuvai svarbus tuo, kad pirmasis lietuviškai parašė Lietuvos istoriją – „Darbai senųjų lietuvių ir žemaičių“ (1822 m.). Iki tol apie Lietuvos istoriją rašyta lenkiškai, lotyniškai. Taip pat žinomi šie jo darbai: „Istorija žemaitiška“, „Būdas senovės lietuvių, kalnėnų ir žemaičių“. Įdomu tai, kad pastarajame veikale Daukantas turbūt pirmasis pavartojo „aukštaičio“ (kalnėno) sąvoką: iki tol Lietuvoje sakyta, kad gyvena tik „lietuviai“ ir „žemaičiai“, taigi Daukantas išskyrė naują grupę.

Apskritai Daukantui rūpėjo, kas ta lietuvių tauta, ir rašydamas jis kūrė tos tautos vaizdinį. Dabar jau labai daug kas pasikeitė ir nebūtinai atrodo priimtina, bet Daukantas išlieka svarbus, nes vienas pirmųjų tokį vaizdinį ėmė formuoti. Rašydamas Daukantas gražiomis spalvomis piešė lietuvių tautos senovę, tuos laikus, kai dar nebuvo baudžiavos. Daukantas pabrėžė, kad kalbos išlikimas padės išlikti ir tautai. Be to, jis rinko pasakojamąją ir dainuojamąją tautosaką, kurią naudojo ir savo raštuose. Daukantas stengėsi ir šviesti paprastus žmones – leido patarimų knygeles, vertė įvairius leidinius, parengė lietuvių kalbos vadovėlį.

Šaltiniai:

http://www.papile.lt/lt/iskilieji_zmones/simonas_daukantas.html

<http://naujienos.vu.lt/component/content/article/916>

Iliustracijos šaltinis: http://www.lb.lt/n449/100lt2007avers_2.png

Užduotis: Paskaityk apie Vydūną. Nupiešk 3-4 korteles, kurios simbolizuotų šią istorinę asmenybę ir jo nuopelnus (kortelės turi vaizduoti skirtingus dalykus, ant jų negali nieko rašyti, išskyrus datas, jei reikia). Gali pasirinkti piešti ką nori, bet pasistenk, kad Tavo kortelėse atsispindėtų, kodėl Vydūnas svarbus Lietuvai ir lietuviams.

Vilhelmas Storosta – Vydūnas

Vilhelmas Storosta, pasirašinęs Vydūno slapyvardžiu, gimė 1868m. Jonaičiuose, Šilutės raj. 1888m. baigė Ragainės mokytojų seminariją. Vėliau studijavo Greifvalde, Leipcige, Berlyne, kur gilinosi į filosofiją, religiją, kultūrą, meną, literatūrą, istoriją, sociologiją ir kt. Paskui Tilžėje dvidešimt metų mokytojavo, dėstė prancūzų ir anglų kalbas. Sulaukęs 44m., atsidėjo kūrybiniam darbui.

Vydūnas žinomas kaip filosofas. Jis svarstė sudėtingas filosofines problemas ir idėjas, analizavo lietuvių tautos istoriją. Iš viso parašė dvylika filosofijos veikalų, taip pat daugybę straipsnių, dramų, knygų. 1940m. Vydūnas pristatytas Nobelio premijai, tačiau netapo laureatu.

Vydūnui ypač rūpėjo klausimas, kas yra tauta, kuo tauta yra autentiška, kokia tauta yra atspari, tvirta. Jis domėjosi ne tik klasikine Europos filosofija, bet ir Indija. Atsakymų j jam iškilusius klausimus ieškojo ir filosofijoje, ir religijoje, ir moksle. Vydūnas manė, kad neišnykti gali padėti tik tautos ištvėrmė, orumas. Todėl jis ragino ugdyti atsakomybės už tautos likimą jausmą, kvietė lietuvius šviestis, ieškoti atsparos savo tautos sukurtose vertybėse, „didėti iš vidaus“.

Vydūnas ne tik filosofavo – jis taip pat aktyviai veikė savo krašte. Kol gyveno Tilžėje, vadovavo Tilžės lietuvių giedotojų draugijai, kuri giedodavo pagal tekstus, parašytus Vydūno, rengė vaidinimus. Jiems Vydūnas rašė dramas, kuriose buvo išjuokiamos žmonių ydos, žemi instinktai, nutautėjimas, atskleidžiami Vydūno filosofijos principai.

Šaltiniai:

<http://www.rasyk.lt/rasytojai/vilius-storosta-vydunas.html>

<http://lt.wikipedia.org/wiki/Vyd%C5%Abnas>

http://www.muziejai.lt/Silute/Vyduno_kulturos_centras.htm

Iliustracijos šaltinis: <http://www.bankas.lt/banknotai/200-litu-banknotasa.jpg>

Užduotis: Paskaityk apie Vincą Kudirką. Nupiešk 3-4 korteles, kurios simbolizuotų šią istorinę asmenybę ir jo nuopelnus (kortelės turi vaizduoti skirtingus dalykus, ant jų negali nieko rašyti, išskyrus datas, jei reikia). Gali pasirinkti piešti ką nori, bet pasistenk, kad Tavo kortelėse atsispindėtų, kodėl Kudirka svarbus Lietuvai ir lietuviams.

Vincas Kudirka

Vincas Kudirka gimė 1858m. Paežeriuose, Vilkaviškio rajone, mokėsi Paežerių mokykloje, Marijampolės gimnazijoje. Buvo labai geras mokinys, taip pat – meno mėgėjas, gabus muzikas. Kudirka buvo linkęs į lenkišką kultūrą, ją vienintelę laikė verta studijų. Vėliau mokėsi Varšuvoje. 1890-1894m. dirbo gydytoju Šakiuose. Tuo metu taip pat sirgo ir džiopa, nuo kurios ir mirė 1899m.

1883m. išėjo pirmasis laikraščio „Aušra“ numeris, kuris Kudirką sukrėtė: perskaitęs laikraštį, jis pasijuto esąs lietuvis. Tuomet pradėjo rašyti lietuviškai, įkūrė Varšuvos lietuvių studentų patriotinę draugiją. 1889m. Kudirka su draugai išleido pirmąjį literatūros, politikos ir mokslo žurnalo „Varpas“ numerį.

Nuo 1895m. Kudirka gyveno Naumiestyje, kur, nuolat persekiojamas žandarų, užsiėmė tautine-patriotine veikla. 1898m. žurnale „Varpas“ išspausdinta Kudirkos „Tautiška giesmė“, kuriai pats parašė ir melodiją. 1919m. šis eilėraštis tapo Lietuvos valstybės himnu.

Kudirka taip pat rašė eiles, satyras, straipsnius, vertė dramas, buvo literatūros kritikas, vertėjas, tautosakos rinkėjas. Gyvenimą Kudirka paskyrė Nepriklausomos Lietuvos idėjai. Nors Nepriklausomybės jis ir nesulaukė, bet jo pavyzdys – atkaklumo, kovos simbolis, nes Kudirka ištvėringai dirbo Lietuvos labui, net ir sunkiai sirgdamas.

Šaltiniai:

<http://www3.lrs.lt/home/header/Himnas/VK.html>

http://www.aidai.us/index.php?option=com_content&view=article&id=4510:li&catid=297:1-sausis&Itemid=328

<http://www.biografas.lt/biografija/27-vincas-kudirka>

Ilustracijos šaltinis: <http://www.bankas.lt/banknotai/500-litu-banknotasa.jpg>

2. Kilpos ir mazgai

www.skautai.lt --> Dokumentai --> Naudinga žinoti --> Mazgų ir kilpų rišimas

Markės kilpa

<http://www.howcast.com/videos/70-How-To-Tie-a-Hangmans-Noose-Knot>

Gelbėjimo kilpa (qsos mazgas)

<http://www.animatedknots.com/bowline/index.php?Categ=climbing&LogoImage=LogoGrog.jpg&Website=www.animatedknots.com>

Sutrumpinimo mazgas (avies blauzda)

<http://www.animatedknots.com/sheepshank/index.php?LogoImage=LogoGrog.jpg&Website=www.animatedknots.com>

Žvejų mazgas

<http://www.animatedknots.com/doublefishermans/index.php?LogoImage=LogoGrog.jpg&Website=www.animatedknots.com>

Medkirčio kilpa

<http://www.animatedknots.com/timber/index.php?LogoImage=LogoGrog.jpg&Website=www.animatedknots.com>

Kryžminis surišimas

Ižambus surišimas

Lazdų pailginimo mazgas

<http://www.inquiry.net/outdoor/skills/b-p/lashings.htm>

http://www.youtube.com/watch?v=Y_iGkv36dww

<http://www.youtube.com/watch?v=aBm2j8mQ1pg>

http://www.youtube.com/watch?v=Za_JtTlxXSU&feature=related

<http://www.youtube.com/watch?v=55thqbbYF14>

3. Turnyras: skautiška uniforma

Turnyro klausimai

1. Kas ryši mėlynus kaklaraiščius? (Ats: vyr. skautės)
2. Kas ryši violetinius kaklaraiščius? (Ats: skautai vyčiai)
3. Kas ryši tamsiai mėlyną kaklaraištį su gintarėliu? (Ats: gintarės)
4. Kas ryši tamsiai mėlyną vyrišką kaklaraištį? (Ats: budžiai)
5. Kas ryši geltoną kaklaraištį su mėlyna juostele? (Ats: oro skautai)
6. Kas ryši samanų spalvos kaklaraištį su mėlyna juostele? (Ats: patyrę oro skautai)
7. Kokie yra gilvelininko ženklai? (Ats: smėlio spalvos kaklaraištis ir mediniai kauliukai)
8. Kas ryši žydrą kaklaraištį? (Ats: jaunesnieji jūrų skautai)
9. Kas ryši mėlyną kaklaraištį su trimis baltomis juostelėmis? (Ats: jūrų skautai)
10. Kas ryši juodą kaklaraištį su trimis baltomis juostelėmis? (Ats: patyrę jūrų skautai)
11. Kokios spalvos ir ilgio yra sausumos skaučių sijonai? (Ats: chaki, iki kelių)
12. Kokios spalvos yra sausumos skautų kelnės? (Ats: chaki)
13. Kokios spalvos ir ilgio kojines turėtų nešioti sausumos skautai? (Ats: chaki iki kelių)
14. Kokios spalvos yra jūrų skautų marškiniai? (Ats: tamsiai mėlynos)
15. Kokios spalvos yra jūrų skautų kelnės ir jūrų skaučių sijonai? (Ats: mėlynos)
16. Kokios spalvos yra oro skautų marškiniai? (Ats: žydros)

17. Koks užrašas turi būti ant jaun. skautų džemperio arba marškinėlių? (Ats: „Stengsiuos!“)
18. Kur ir kokia spalva siuvinėjamas skauto vardas? (Ats: virš dešinės kišenės, tamsiai mėlynu siūlu)
19. Ką žymi šis ženklas ir kur jis siuvas? (Ats: WOSM – Pasaulio skautų organizacija; ant kairės rankovės, po užrašu „Lietuvos skautija“)
20. Kur siuvas krašto ženklas? (Ats: žemiau WOSM ženklo, ant kairės rankovės)
21. Kur siuvama vieneto emblema? (Ats: po krašto ženklu, ant kairės rankovės)
22. Kiek stovyklinių emblemų galima vienu metu prisisiūti, kur jas prisisiūti ir kiek laiko galima nešioti? (Ats: ne daugiau nei dvi, virš dešinės kišenės, nešioti ne ilgiau nei metus, išskyrus jubiliejinių, tautinių ir tarptautinių stovyklų emblemas)
23. Kur galima siūti emblemas ant jaunesniųjų skautų uniforminio džemperio? (Ats: bet kur)
24. Kur siuvami specialybių ženklai? (Ats: ant dešinės rankovės, žemiau patyrimo laipsnių)
25. Kur siuvami patyrimo laipsnių ženklai? (Ats: ant dešinės rankovės)
26. Ką reiškia kirvis geltoname fone? (Ats: skautų trečias patyrimo laipsnis)
27. Ką reiškia juostelės ant antpečių? (Ats: žemesnieji vyresniškumo laipsniai – paskiltininkis, skiltininkas, vyr. skiltininkas)
28. Ką reiškia raudonos spalvos apskritimas, ant kurio prisegta LS lelįjėlė, ant kairės kišenės? (Ats: paskautininko laipsnį)
29. Kur nešiojami suvenyriniai ženklai? (Ats: ant dešinės kišenės)
30. Ką reiškia trikampės žvaigždutės sidabro ir aukso spalvos apvadais? (Ats: atitinkamai penkeri ir dešimt skautavimo metų)

Turnyrinė lentelė

Vardas: _____		
Skiltis: _____		
Klausimas	Klausimo numeris (ant kortelės)	TEISINGAI / NETEISINGAI
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
Iš viso teisingai atsakyta: _____		

4. Lietuvos upės ir ežerai

Drauge su skiltimi iš aplink rastų medžiagų ant žemės sudėliokite Lietuvos kontūrą.

Šiame žemėlapyje pažymėkite penkis didžiausius Lietuvos miestus bei žemiau išvardytas upes ir ežerus. Apie kiekvieną upę ir kiekvieną ežerą kiekvienas skilties skautas turi mokėti pasakyti bent vieną faktą. Patikrinkite, ar visi išmoko!

Užduočiai atlikti turite ..... minučių.

Upės:

- *Nemunas* – ilgiausia Lietuvos upė (937 km, iš kurių 359 km teka Lietuvos teritorijoje). Nemunas yra 14 pagal ilgį Europos upė. Ši upė prasideda Baltarusijoje, toliau teka Lietuvos teritorija, už Smalininkų sudaro Lietuvos-Rusijos valstybinę sieną. Ties Rusnės miesteliu Nemunas skaidosi į Atmatą ir Skirvytę. Šios atšakos, dar išsiskaidžiusios, įteka į Kuršių marias.
- *Neris* – antroji pagal ilgį Lietuvos upė (510 km, iš kurių 228 km – Lietuvos teritorijoje). Neries ištakos – Baltarusijoje, upė teka per Vilnių, Kernavę, o Kaune įteka į Nemuną. Sakoma, kad upės pavadinimas susijęs su žodžiu „nerti“. Baltarusijoje Neris taip pat vadinama Vilijos vardu.
- *Šešupė* – ketvirtoji pagal ilgį Lietuvos upė (298 km, iš kurių 209 Lietuvoje). Ištakos – Šešupėlės kaime, Lenkijoje. Paskui teka Lietuvos teritorija, Lietuvos-Rusijos siena ir Rusijos teritorija. Įteka į Nemuną (kairysis Nemuno intakas). Ties Lenkijos-Lietuvos pasieniu Šešupė yra antra pagal švarumą Lietuvos upė.
- *Nevėžis* – septintoji pagal ilgį Lietuvos upė. Prasideda Grybulių kaime, Anykščių rajone. Teka per Panevėžį, Naujamiestį, Krekenavą, Kėdainius. Įteka į Nemuną ties Raudondvariu. Senovėje Nevėžiu ėjo riba tarp Aukštaitijos ir Žemaitijos. Iš istorinių šaltinių žinoma, kad Nevėžiu žemiau Kėdainių buvo plukdomi sieliai ir plaukiojo laivai. Vėliau, prie Nevėžio atsiradus vandens malūnams, transportinė reikšmė sumažėjo.
- *Merkys* – didžiausia pietryčių Lietuvos upė. Teka Lietuvos ir Baltarusijos teritorijomis. 37km Merkio teka Dzūkijos nacionalinio parko teritorijoje, čia į jį įteka daug šaltinių. Įteka į Nemuną prie Merkinės. Merkys yra viena švariausių ir turtingiausios biologinės įvairovės Lietuvos upių. Čia daug įvairių žuvų. Aplink Merkį labai anksti atsirado gyvenviečių, nes čia pirmiausiai ištirpo ledynai. Dabar Merkys svarbus ir turizmui: čia visada daug poilsiautojų.
- *Žeimena* – upė rytų Lietuvoje. Tai yra viena švariausių upių Lietuvoje, joje nėra užtvankų. Žeimenos aukštupys yra Aukštaitijos nacionalinio parko teritorijoje.

Ežerai:

- *Drūkšiai* – pagal plotą didžiausias Lietuvos ežeras (4479 hektaro). Drūkšiai yra Zarasų rajono savivaldybės ir Baltarusijos pasienyje. Rytinėje ežero dalyje yra sala, kurioje dar XI a. stovėjo pilis. Drūkšių pilis buvo svarbi, ginantis nuo Livonijos ordino. XVII a. ši pilis sudegė. 1982m. šalia

ežero pastatyta Ignalinos atominė jėgainė. Ežero vanduo naudojamas elektrinės agregatams atvėsinti.

- *Dusia* – trečias pagal plotą Lietuvos ežeras. Dusia yra Lazdynų rajone, Metelių regioniniame parke. Dusią supa daugiausia dirbami laukai, taip pat – pievos, miškai. Ežere auga 57 rūšių augalai, sugaunama 18 rūšių žuvų. Įsikūrę Padusio, Barčių kaimai.
- *Sartai* – ketvirtas pagal plotą, taip pat trečias pagal ilgį Lietuvos ežeras. Sartai yra Rokiškio ir Zarasų rajone. Tai – ilgiausią kranto liniją Lietuvoje turintis ežeras (79 km). Anksčiau ant Sartų žiemą vykdavo žirgų sporto varžybos, pastaruoju metu jos perkeltos į hipodromą ant ežero kranto.
- *Tauragnas* – giliausias Lietuvos ežeras (62,5 m). Tauragnas yra Utenos rajone, Aukštaitijos nacionaliniame parke. Yra legenda apie ežero pavadinimą: esą kunigaikštis Rigimundas apsistojęs ežero pakrantėje. Jo kanklininkas ėmė groti kanklėmis, ir du taurai išlindo pasiklausyti. Šie taurai, prabilę žmonių balsais, pasakė kunigaikščiui, kur geriau apsistoti. Toje vietoje kunigaikštis pastatė pilį.
- *Asveja* – ilgiausias Lietuvos ežeras (29,7 km). Ežeras yra Molėtų, Švenčionių ir Vilniaus rajonuose. Kai kurių ežerotyrininkų nuomone, Asveja iš tiesų yra du istoriniai ežerai, kuriuos jungia sąsiauris – sraunus upelis. Asveja taip pat yra trečias Lietuvoje pagal gylį ežeras.
- *Platelių ežeras* – ežeras Plungės rajone. Tai yra didžiausias ir giliausias Žemaitijos ežeras. Netoli Platelių sovietmečiu buvo įrengta Plokštinės raketų bazė. Ežere yra septynios salos, iš kurių vienoje jau XV a. stovėjo pilis. Prie ežero yra Platelių miestelis.

Parengta pagal: <http://lt.wikipedia.org>

5. Skautų istorija

Skiltis A

Jūsų užduotis – suvaidinti kitai skilčiai pasaulio skautų istoriją taip, kad jie galėtų atsakyti į žemiau išvardytus klausimus. Jūs negalite tiesiog pasakyti jiems atsakymų – turite viską kūrybiškai suvaidinti. Ruošdamiesi naudokitės žemiau esančiu skautų istorijos aprašymu. Sėkmės!

Klausimai, į kuriuos turės atsakyti kita skiltis:

1. Ką BP mėgdavo veikti vaikystėje? 2. Kas Mafekingė paliko BP įspūdį? 3. Kas įvyko 1907 m. Brownsea saloje? 4. Kas įvyko 1908 m.? 5. Kuo skautai pasitarnavo per pasaulinius karus? 6. Kada prie skautavimo prisijungė mergaitės? 7. Kada įvyko pirmoji pasaulinė stovykla? 8. Kas pasikeitė skautavime po Antrojo pasaulinio karo?

Apie pasaulio skautų istoriją

1857 m. vasario 22d. gimė Robertas Baden-Powellis. Būdamas vaikas, jis atostogas leisdavo stovyklose, žygiuose, buriuodamas, taigi išmoko pasistatyti palapinę, naudotis kompasu, įkurti laužą ir daug kitų dalykų. Pavyzdžiui, jis kartais sprukdavo į mišką, esantį šalia mokyklos, ir kad pasislėptų nuo mokytojų, išmoko paslėpti pėdsakus, užsimaskuoti aplinkoje ir įlipti į medį. 1867 m. BP iškeliavo į Indiją tarnauti kariuomenėje, vėliau jis taip pat tarnavo Balkanuose, Pietų Afrikoje ir Maltoje. Pietų Afrikoje jis sėkmingai vadovavo per Mafekingo tvirtovės apgultį, kuri truko 217 dienų. Mafekingė įvairius darbus (ryšininkų, sargų, ligoninės patarnautojų ir kt.) atliko jauni vaikinai – kadetai. Jų drąsa ir sugebėjimai BP paliko gilų įspūdį ir jam kilo mintis, kad ir ne karo metu berniukai galėtų kažkuo panašiu užsiimti.

BP buvo parašęs knygutę apie tai, kaip mokyti kareivius pastabumo ir išgyvenimo gamtoje. Šia knygute ėmė naudotis jaunimo organizacijos Anglijoje. BP nusprendė perrašyti knygutę ir pritaikyti ją jaunų žmonių ugdymui. 1907 m. jis surengė stovyklą Brownsea saloje, kurioje išmėgino savo idėjas su 20 stovyklautojų. Stovykla pasisekė, ir 1908 m. BP išleido knygą "Skautybė berniukams".

"Skautybė berniukams" sparčiai išpopuliarėjo. 1910 m. skautavimas pasiekė JAV, Kanadą. Iš pradžių tai buvo organizacija tik berniukams, tačiau jau 1910 m. prisijungė ir mergaitės. Sesėms vadovavo BP žmona Olave. Taip pat iš pradžių programa buvo skirta tik berniukams nuo 11 iki 18 metų, tačiau greitai atsirado ir vilkų amžiaus grupė bei vyr. skautų amžiaus grupė.

1914 m. prasidėjo Pirmasis pasaulinis karas, per kurį išryškėjo skautavimo nauda: skautai visai prisidėjo, gelbėdami karo ištiktą šalį, pvz. jūrų skautai ėmė patruliuoti pakrantėse. 1939 m. prasidėjus Antrajam pasauliniam karui, skautai vėl visai prisidėjo prie visuomeninių darbų: buvo ryšininkais, dirbo ligoninėse, sugriautuose miestuose ir kt.

1920 m. įvyko pirmoji pasaulinė jamboree (Londone), kurioje dalyvavo 8000 dalyvių. Per pirmąją jamboree taip pat įvyko pirmoji tarptautinė skautų konferencija ir buvo įkurtas Tarptautinis skautų biuras.

Po karo Sovietų Sąjungos okupuotose šalyse skautavimas buvo uždraustas, tačiau daug kur skautai veikė paslaptai, pogrindyje. Kitose šalyse skautavimas toliau plėtėsi, atsirado naujos skautų programos, nukreiptos į konkrečios šalies poreikius. Skautai ėmė dalyvauti įvairiuose visuomeniniuose darbuose, pvz. spręsti sveikatos apsaugos, skurdo, neraštingumo, bado, neįgaliųjų integracijos, aplinkosaugos problemas.

Žlugus Sovietų Sąjungai, skautavimas atgimė buvusiose okupuotose šalyse.

Šaltinis: http://scout.org/en/about_scouting/facts_figures/history/scouting_100_years_old_in_2007

Skiltis B

Jūsų užduotis – suvaidinti kitai skilčiai Lietuvos skautų istoriją taip, kad jie galėtų atsakyti į žemiau išvardytus klausimus. Jūs negalite tiesiog pasakyti jiems atsakymų – turite viską kūrybiškai suvaidinti. Ruošdamiesi naudokitės žemiau esančiu skautų istorijos aprašymu. Sėkmės!

Klausimai, į kuriuos turės atsakyti kita skiltis:

1. Kada, kur ir kas įkūrė pirmąją lietuvių skautų draugovę? 2. Kada įkurta pirmoji draugovė Vilniuje? 3. Kas padėjo sukurti lietuviškus skautiškus terminus? 4. Kuo pasižymėjo skautavimas tarpukario Lietuvoje? 5. Kaip skautavimas išliko, Lietuvą okupavus Sovietų Sąjungai? 6. Kada atsikūrė skautai Lietuvoje? 7. Kuo buvo sudėtingas skautavimas pirmaisiais atkurtosios Nepriklausomybės metais? 8. Kada ir kur atsirado organizacijos pavadinimas „Lietuvos skautija“?

Apie Lietuvos skautų istoriją

Pirmoji mišri lietuvių skautų draugovė įkurta 1917 m. Voroneže, lietuviškoje mokykloje. Tuo metu Lietuvoje nebuvo galimybių kurtis skautams (Lietuva vis dar nebuvo nepriklausoma). Šią draugovę įkūrė Petras Jurgėla-Jurgelevičius, kuris apie skautus sužinojo iš draugų gimnazistų.

Vėliau Jurgėla grįžo į Vilnių. 1918 m. lapkričio 1 d. Vytauto gimnazijoje įvyko pirmoji Vilniaus lietuvių skautų bei skaučių draugovės sueiga. Ši diena laikoma Lietuvos skautų organizacijos įkūrimo diena.

Lietuviškus skautiškus terminus padėjo sukurti Jonas Jablonskis: jo dėka pradėta vartoti žodžius skiltis, tuntas, draugovė, skautas, skautė, skautininkas, palapinė, laužas, sueiga, įžodis, budėk.

Veikė įvairios skautų atšakos. 1926m. įvyko pirmasis jūrų skautų vadų suvažiavimas ir kursai. 1934m. įsikūrė oro skautai. Taip pat veikė Alytaus tunto ugniagesių komanda, skautai raitininkai.

1928 m. įvyko pirmoji tautinė stovykla, kurioje dalyvavo 500 skautų ir skaučių.

1930 m. skautai Lietuvoje tapo gana įtakinga organizacija, nes juos ėmėsi globoti Švietimo ministerija, skautų šefu buvo prezidentas Antanas Smetona.

1933 m. Palangoje lankėsi Robertas Baden Powellis su žmona ir 650 skautų iš Anglijos.

Tačiau ši sėkminga veikla nutrūko, Lietuvą okupavus Sovietų Sąjungai. 1940 m. skautai Lietuvoje panaikinti, daug vadovų suimta, ištremta.

Tačiau lietuvių skautų veikla tęsėsi užsienyje. Išėiviai pratęsė skautišką veiklą visų pirma Vokietijoje ir Austrijoje. Ėmus sparčiau emigruoti į JAV, Kanadą, Australiją, Angliją, Pietų Ameriką, imami kurti vienetai ir čia. Pradėta leisti skautiška literatūra, spauda. Susikūrė Pasaulio lietuvių skautų sąjunga, kuri siekė išsaugoti lietuvių ir skautišką tradicijas.

Pradėjus klibėti Sovietų Sąjungai, sukruto ir skautai. 1989 m. įvyko atkuriamasis skautų suvažiavimas Vilniuje, greitai po to – pirmoji mokomoji stovykla vadovams. Čia įžodžius davė pirmieji atkurtos Lietuvos skautų sąjungos vadovai.

Tuo metu stovyklauti buvo sudėtinga. Tai buvo nesaugu, reikėdavo budėti visą naktį, saugant stovyklą. Stovyklinis racionas buvo skurdus: „Įvedus Lietuvoje korteles maisto produktams, skautiškas meniu apsiribodavo dviem patiekalais: sūri makaronų sriuba iš pakelių ir virti makaronai ar bulvės, paskaninti konservais ir pušų spygliais. Apie skautišką inventorių ar uniformas nebuvo ko ir svajoti.“ Taip pat trūko skautiškos literatūros, vietų būklams, stovyklaviečių.

1996 m. įvyko „Vienybės“ suvažiavimas Kaune, po kurio patvirtintas organizacijos pavadinimas – Lietuvos skautija – bei įstatai. 1997 m. Lietuvos skautija priimta į Pasaulio skautų judėjimo organizaciją (WOSM).

1993 m. vyko Jubiliejinė stovykla, 1998 m. tautinė-jubiliejinė stovykla „Nemunaitis“, 2003 m. – tautinė stovykla „Skilties dvasia“, 2008 m. – tautinė stovykla „Legenda tęsiasi“.

6. LS struktūra

Iš Lietuvos skautijos struktūrinių nuostatų

- Suvažiavimas – aukščiausia valdžia Lietuvos skautijoje. Suvažiavimai vyksta kasmet, juos kviečia Taryba.
- Suvažiavimas: keičia LS įstatus, tvirtina LS strategiją, renka ir atšaukia Tarybos narius, Vyriausiąjį skautininką, Kontrolės ir Etikos komisijų narius.
- Tarybą sudaro 16 Suvažiavime išrinktų narių. Tarybai vadovauja Tarybos pirmininkas.
- Taryba koordinuoja LS veiklą, šaukia Suvažiavimus, tvirtina Pirmijos skyrių vedėjus, suteikia skautininkų laipsnius.
- Vyriausiąjį skautininką renka Suvažiavimas. Vyriausiasis skautininkas negali būti Tarybos narys. Vyriausiojo skautininko kadencija yra dveji metai.
- Vyriausiasis skautininkas vadovauja Pirmijai, organizuoja LS veiklą, veikia LS vardu.
- Pirmiją sudaro samdomi darbuotojai ir savanoriai. Pirmiją sudaro skyriai, vadovaujami skyrių vedėjų. Pirmijos darbą organizuoja ir jam vadovauja Vyriausiasis skautininkas.
- Pirmija įgyvendina Suvažiavimo, Tarybos ir Vyriausiojo skautininko nutarimus.
- Kontrolės komisija tikrina LS Tarybos, LS Vyriausiojo skautininko, LS padalinių ūkinę ir finansinę veiklą.
- Etikos komisija analizuoja, aiškina skautų principus, vertybes ir su tuo susijusius ginčus.
- Teritoriškai LS skirstoma į kraštus. Kraštui vadovauja krašto seniūnas.
- Tuntas – tai LS struktūrinis padalinys, susidedantis iš ne mažiau kaip 3 draugovių. Tuntui vadovauja tuntininkas.
- Draugovė – LS padalinys, kurį sudaro 14-45 LS nariai. Draugovei vadovauja draugininkas. Draugovė gali priklausyti tuntui arba tiesiogiai kraštui.
- Skiltis – mažiausias LS vienetasis, kurį sudaro nuo 4 iki 10 narių. Skiltis sudaro vienos lyties asmenys. Skiltys negali būti mišrios. Skilčiai vadovauja skiltininkas.
- Taip pat LS gali būti kuriamos konferencijos – tokie padaliniai, kurie kuriami pagal religiją, amžių, lytį, jaunimo programos įgyvendinimo būdus (pvz. jūrų skautai). Konferencijos atstovauja šių grupių interesams.

7. Skautiškas detektyvas

Šiai užduočiai galite pasinaudoti detektyvo užuominomis, publikuotomis šio dokumento 51 psl.:

Bukavickaitė, Agnė, ir Duoblys, Girvydas. 2009. *Savivaldos gidas: mokinių savivaldos organizavimas ir vadyba mokykloje*. [virtualus] Prieiga: <http://www.konarskio.vilnius.lm.lt/Aktualia09/Savivald.pdf>

Čia pateikiamos detektyvinės mįslės atsakymas yra: ponas Gražuolis išsinešė dailininko Artisimiso paveikslą, išeidamas iš pobūvio 21:50. Vagystės motyvas – ponas Gražuolis yra kleptomanas.

Taip pat galite naudoti lengvesnę skautišką mįslę, kurios užuominos pateikiamos žemiau. Šiuo atveju reikia išsiaiškinti kas dingo, kas tą dalyką paėmė, kada ir kodėl. Mįslės sprendimas: Kovinių voverių skilties skiltininkas paėmė Kerpsamanių skilties gairelę apie 21:30 min, nes rado ją neprižiūrimą atremtą į pušį.

20:30 vyko iškilminga stovyklos atidarymo rikiuotė, į kurią visi skautai žygiavo su pilnomis uniformomis ir skilčių gairėlėmis.	Iškilminga rikiuotė baigėsi 20:55.
Kerpsamanių skiltis į atidarymo laužą ėjo tiesiai iš rikiuotės.	21:00 atėjęs į laužo vietą, Kerpsamanių gairėlininkas gairėlę atrėmė į pušį ir prisijungė prie rato netoli pušies.
21:15 stovyklautojai lauže žaidė žaidimą „Pony“ ir visi išsimaišė vietomis.	21:25 Kerpsamanių skiltininkas nusivilko megztinį ir paliko jį šalia skilties gairėlės.
Laužas baigėsi 21:35.	Laužui pasibaigus, Kerpsamanių gairėlininkas neberado skilties gairėlės.
Laužui besibaigiant, Kovinių voverių skiltininkas buvo pastebėtas einantis atgal į pastovyklę, nešinas gairele.	Kovinių voverių gairėlininkas pavėlavo į laužą, nes į pastovyklę nešė skilties gairėlę.

Stovyklos atidarymo laužą vedė brolis Džiugas ir sesė Džiuga.	Brolis Džiugas paprastai nešioja fetrą, bet jai yra nutrūkęs dirželis.
Pašokus „Pony“, ant žemės šalia laužo buvo rasta fetra.	Pasibaigus laužui, brolis Džiugas rado savo fetrą ant pušies.
Sesė Džiuga į stovyklą atsivežė šunį Mopsą.	Stovyklos atidarymo rikiuotę ir laužą stebėjo brolio vilko Tomo tėveliai, kurie taip pat atsivežė du juodus šunis.
Sesė Džiuga 20:50 šunį Mopsą pririšo prie medžio šalia laužo.	20:20 sesė Džiuga nuėjo pažiūrėti, kaip laikosi šuo Mopsas, bet jo neberado.
Brolio Tomo tėveliai iškart po vakaro laužo pastebėti su trimis šunimis.	Iškart po vakaro laužo brolio Tomo tėveliai nuėjo susitikti su laužavede.
Pasibaigus laužui, Kerpsamanių skiltininkas apsivilko megztinį.	Iškart po iškilmingos rikiuotės prasidėjo stovyklos atidarymo laužas.
21:15 Kovinių voverių metraštininkas pasigedo LS lelijėlės nuo savo uniformos.	Išeidamas iš laužo, Kovinių voverių metraštininkas pamatė kažką blizgant žolėje po beržu.
Didžiąją laužo dalį Kovinių voverių metraštininkas praleido netoli didelio beržo.	21:20 Kovinių voverių metraštininkui pasidarė negera ir jis nusprendė grįžti į pastovyklę.
Vesdama pirmąjį laužo numerį, sesė Džiuga pasiskolino brolio Džiugo fetrą.	Kerpsamanių skilties virėjas, pažaidęs „Pony“, išėjo į pastovyklę virti kakavos naktipiečiams.

8. Debatai

„Už“

Lietuvos skautijos pirmijos mokymų skyrius gavo pasiūlymą įvesti skautišką kompiuterinių žaidimų žaidėjo specialybę. Daliai vadovų tai atrodo puiki idėja, daliai – ne. Buvo nuspręsta, kad patys skautai turėtų apsvarstyti šį klausimą ir pateikti pirmijai savo nuomonę.

Nuomonė, kurią palaikote: skautijoje TURĖTŲ būti kompiuterinių žaidimų žaidėjo specialybė

Jūsų skiltis palaiko nuomonę, kad skautijoje turėtų būti kompiuterinių žaidimų specialybė. Nesvarbu, ar asmeniškai sutinkate su šia nuomone, ar ne, ginkite ją kuo ryžtingiau. Nuoširdžiai laikykitės šio požiūrio, remkitės protingais ir įtikinamais argumentais. Būkite kūrybiški, ir sugalvokite naujų palaikančių argumentų, kuo žaidėjo specialybė būtų naudinga skautams. Ieškokite informacijos, kuri patvirtintų jūsų poziciją. Jeigu neturite reikiamos informacijos, teiraukitės kitų skilties narių, galbūt jie žino.

Štai keletas teiginių apie kompiuterinius žaidimus, kurie gali padėti galvojant argumentus:

- Kompiuteriniai žaidimai „treniruoja“ smegenis. Žaidžiant kompiuterinius žaidimus, mokomasi vykdyti instrukcijas, logiškai mąstyti, priimti sprendimus, daryti kelis darbus vienu metu. Pavyzdžiui, žaidimuose, kuiruose šaudoma, veikėjas tuo pačiu metu ir bėga, ir šaudo, taigi žaidėjas turi sekti veikėjo poziciją, greitį, taikinį ir t.t.
- Per žaidimus žaidėjai mokosi išsisukti su ribotais ištekliais, nuspręsti, kaip juos geriausiai panaudoti.
- Taip pat mokomasi greitai mąstyti ir būti lankstiems.
- Strateginiai žaidimai moko strategijos: žaidėjai išmoksta įsivaizduoti siekiamus tikslus ir planuoti jų siekimą.
- Norint būti sėkmingu žaidėju, būtina kantrybė, nes vieną kartą nepasisėkus, gali tekti bandyti dar ir dar kartą. Tai ugdo atkaklumą.
- Išmokstama bandyti, kelti hipotezes, kaip moksliniuose eksperimentuose. Pvz. išmėginami įvairūs ginklai, kol randamas tas, kuriuo nukaunamas virtualus priešas.
- Lavėja atmintis.
- Kai kuriems žaidimams žaisti būtina žaisti kartu su komanda. Taigi mokomasi bendrauti ir derinti sprendimus.

Pagal: <http://www.raisesmartkid.com/3-to-6-years-old/4-articles/34-the-good-and-bad-effects-of-video-games>

„Prieš“

Lietuvos skautijos pirmijos mokymų skyrius gavo pasiūlymą įvesti skautišką kompiuterinių žaidimų žaidėjo specialybę. Daliai vadovų tai atrodo puiki idėja, daliai – ne. Buvo nuspręsta, kad patys skautai turėtų apsvarstyti šį klausimą ir pateikti pirmijai savo nuomonę.

Nuomonė, kurią palaikote: skautijoje NETURĖTŲ būti kompiuterinių žaidimų žaidėjo specialybės

Jūsų skiltis palaiko nuomonę, kad skautijoje neturėtų būti kompiuterinių žaidimų specialybės. Nesvarbu, ar asmeniškai sutinkate su šia nuomone, ar ne, ginkite ją kuo ryžtingiau. Nuoširdžiai laikykitės šio požiūrio, remkitės protingais ir įtikinamais argumentais. Būkite kūrybiški, ir sugalvokite naujų palaikančių argumentų, kodėl skautams nereikia tokios specialybės. Ieškokite informacijos, kuri patvirtintų jūsų poziciją. Jeigu neturite reikiamos informacijos, teiraukitės kitų skilties narių, galbūt jie žino.

Štai keletas teiginių apie kompiuterinius žaidimus, kurie gali padėti galvojant argumentus:

- Daugelyje kompiuterinių žaidimų labai daug smurto. Tyrimai rodo, kad vaikai, žaidžiantys daug smurtinių žaidimų, turi daugiau agresyvumo. Daugelyje žaidimų žaidėjai už smurto naudojimą skatinami, ir smurtas kartojamas ir kartojamas. Vaikas pats kontroliuoja visa tai, kas vyksta ekrane: žudo, spardo, šaudo... Toks aktyvus dalyvavimas, nuolatinis kartojimas ir paskatinimas yra idealios sąlygos tam tikram elgesiui išmokti, net ir nesąmoningai.
- Žaisdami žaidimus, žmonės mažiau bendrauja su kitais akis į akį, taigi mažėja socialinių įgūdžių.
- Kompiuteriniai žaidimai atitraukia nuo mokslų, namų darbų, sporto, bendravimo su šeima.
- Žaidimuose painiojama realybė ir fantazijos.
- Ilgai žaidžiant, silpnėja gebėjimas išlaikyti dėmesį.
- Ilgos valandos, praleistos prie kompiuterio, neigiamai atsiliepia sveikatai. Didėja nutukimo rizika, krypsta stuburas, silpsta raumenys.
- Iš žaidimų išmokstama keiktis.
- Žaidžiant internetu, galima susidurti su pavojingais žmonėmis, kurie iš žaidėjo gali išvilioti asmeninės informacijos.
- Tyrimai rodo, kad prie kompiuterinių žaidimų priprantama, o tai gali nuvesti į depresiją.

Pagal: <http://www.raisesmartkid.com/3-to-6-years-old/4-articles/34-the-good-and-bad-effects-of-video-games>

9. Išgyvenimas

1. Išgyvenimas mėnulyje

Šaltinis: <http://www.abdn.ac.uk/~csc263/teaching/CS3021/practicals/MoonExercise.pdf>

Situacija: Jūs priklausote astronautų komandai, kuri turėjo susitikti su komanda iš didelio motininio laivo šviesiojoje Mėnulio pusėje. Tačiau iškilo techninių problemų ir turėjote nusileisti apie 200 mylių nuo planuotos susitikimo vietos. Leidžiantis buvo apgadinta daug technikos. Kad išgyventumėte, žūt būt turite pasiekti motininį laivą, taigi turite pasirinkti svarbiausius daiktus, kuriuos pasiimsite į kelionę. Žemiau išvardyti 15 daiktų, kurie liko sveiki po nusileidimo. Jūsų užduotis: surikiuoti šiuos daiktus pagal svarbą – kurie iš jų būtų svarbiausi ir mažiausiai svarbūs, kad jūsų įgula galėtų išgyventi 200 mylių kelionę ir sėkmingai pasiekti laivą. Prie svarbiausiojo daikto prirašykite 1, prie mažiau svarbaus – 2, ir taip toliau.

Daiktas	Jūsų skiriamas prioritetas	Skilties sprendimas
Degtukų dėžutė		
Maisto koncentratas		
50 pėdų nailoninės virvės		
Parašiuo medžiaga		
Nešiojamas šildytuvas		
Du 0,45 kalibro pistoletai		
Kanistras sauso pieno		
Du 100 svarų talpos deguonies bakai		
Žvaigždėlapis		
Savaime prisipučianti gelbėjimo valtis		
Magnetinis kompasas		
20 litrų vandens		
Signalinės raketos		
Pirmosios pagalbos vaistinė, kurioje yra ir švirkštas		
Saulės energija varomas FM radijo bangų imtuvas ir siųstuvas		

NASA atsakymai

Daiktas	Svarba	Kam gali prireikti
Degtukų dėžutė	15	Jokios naudos: beveik nėra deguonies, kad degtų ugnis
Maisto koncentratas	4	Geras būdas palaikyti energiją
50 pėdų nailoninės virvės	6	Pravers lipant uolomis ir tarpusavyje surišant sužeistuosius
Parašiuoto medžiaga	8	Apsaugo nuo saulės spindulių
Nešiojamas šildytuvas	13	Reikalingas tik tamsiojoje Mėnulio pusėje
Du 0,45 kalibro pistoletai	11	Prireikus galima panaudoti, norint pasistumti į priekį
Kanistras sauso pieno	12	Tas pats kaip maisto koncentratas, bet daug sudėtingiau nešti
Du 100 svarų svorio deguonies bakai	1	Deguonis – reikalingiausias dalykas. Visai nesvarbu, kad sunkūs, nes traukos jėga Mėnulyje gerokai silpnesnė nei Žemėje
Žvaigždėlapis	3	Svarbu, norint rasti kelią: žvaigždės iš Mėnulio atrodo praktiškai taip pat kaip iš Žemės
Savaime prisipučianti gelbėjimo valtis	9	Prie jos esantis CO2 balionas gali būti naudojamas, norint pasistūmėti į priekį
Magnetinis kompasas	14	Mėnulyje magnetinis laukas yra kitoks, taigi kompasas bevertis
20 litrų vandens	2	Šviesiojoje Mėnulio pusėje bus prarandama daug skysčių
Signalinės raketos	10	Prireiks, kai išvysite motininį laivą
Pirmosios pagalbos vaistinė, kurioje yra ir švirkštas	7	NASA skafandruose yra specialios vietos, per kurias galima įbesti adatą vaistų, vitaminų injekcijai.
Saulės energija varomas FM radijo bangų imtuvas ir siųstuvas	5	Priartėjus prie laivo, bus galima pasiųsti signalą.

2. Išgyvenimas jūroje

Šaltinis: http://insight.typepad.co.uk/lost_at_sea.pdf

Situacija: Drauge su trimis draugais išsinuomavote jachtą ir ruošėtės perplaukti Atlanto vandenyną. Nė vienas iš jūsų anksčiau nesate buriavęs, todėl taip pat pasisamdėte kapitoną ir dar du įgulos narius. Tačiau vidury vandenyno kilo gaisras ir kapitonas su įgula pražuvo, mėgindami užgesinti liepsną. Jachta smarkiai apgadinta ir pamažu skęsta. Jūs nežinote, kur esate, nes ugnis sugadino navigacinę ir radijo įrangą. Spėjate, kad esate šimtai mylių nuo sausumos. Kartu su draugais iš jachtos išgelbėjote 15 nesugadintų daiktų, taip pat – guminę gelbėjimosi valtį, kurioje telpa keturi žmonės, ir degtukų dėžutę. Jūsų užduotis: surikiuokite 15 daiktų, nuo svarbiausio (1) iki mažiausiai svarbaus (15).

Daiktas	Jūsų skiriamas prioritetas	Skilties sprendimas
Sekstantas (navigacijos įrankis)		
Veidrodelis skutimuisi		
Gabalas tinklelio nuo uodų		
25 l talpa su vandeniu		
Kareiviško sauso daavinio rinkinys		
Atlanto vandenyno žemėlapiai		
Galinti plūduriuoti pagalvėlė		
10 l alyvos ir benzino mišinio		
Mažas tranzistorinis radijas		
20 kvadratinų pėdų nepermatomo plastiko plėvės		
Skardinė ryklius atbaidančios priemonės		
Butelis stipraus romo		
15 pėdų nailoninės virvės		
2 dėžutės šokolado batonėlių		
Žvejybos rinkinys		

JAV Pakrantės sargybos atsakymai

Daiktas	Svarba	Kam gali prireikti
Sekstantas (navigacijos įrankis)	15	Jokios naudos, jei neturi chronometro ir papildomų lentelių
Veidrodėlis skutimuisi	1	Būtinai, norint perduoti signalą
Gabalas tinklelio nuo uodų	14	Uodų vidury Atlanto nėra, o niekam kitam tinklelio panaudoti negalima
25 l talpa su vandeniu	3	Būtinai, norint atkurti skysčius, prarastus prakaituojant
Kareiviško sauso daavinio rinkinys	4	Maistas – būtinai
Atlanto vandenyno žemėlapiai	13	Jokios naudos, nes nėra navigacijos įrangos
Galinti plūduriuoti pagalvėlė	9	Pravers, jei kas nors iškristų į vandenį
10 l alyvos ir benzino mišinio	2	Būtinai, norint perduoti signalą: mišinys laikysis vandens paviršiuje, jį galima uždegti degtukais
Mažas tranzistorinis radijas	12	Vidury Atlanto nepasiekia jokia radijo stotis
20 kvadratinių pėdų nepermatomo plastiko plėvės	5	Juo galima rinkti lietaus vandenį, taip pat prisidengti nuo vėjo ir bangų
Skardinė ryklius atbaidančios priemonės	10	Rykliams atbaidyti!
Butelis stipraus romo	11	Galima naudoti kaip antiseptiką žaizdoms, bet kitaip – bevertis. Išgertas paspartintų dehidrataciją.
15 pėdų nailoninės virvės	8	Galima surišti žmones ir daiktus, kad neiškristų per bortą
2 dėžutės šokolado batonėlių	6	Papildomas maisto šaltinis
Žvejybos rinkinys	7	Įmanoma pasigauti žuvies maistui, bet mažesnės svarbos nei šokoladas, nes nėra jokios garantijos, kad pagausite žuvies

3. Lėktuvo katastrofa

Šaltinis: <http://scoutingweb.com/scoutingweb/SubPages/SurvivalGame.htm>

Situacija: Jūs ir jūsų skilties nariai skridote mažu lėktuvu. Lėktuvas patyrė avariją kažkur šiaurės Kanadoje. Pilotas ir jo padėjėjas žuvo. Dabar yra sausio vidurys, dieną temperatūra siekia -25, naktį - 40 laipsnių celsijaus, visur pilna sniego. Artimiausias miestas – už 20 mylių. Aplink – miškai, keletas nedidelių upių. Visi esate apsirengę miesto drabužiais, nes skridote į verslo susitikimą. Iš lėktuvo nuolaužų jums pavyko išgelbėti 12 daiktų. Surikiuokite juos nuo svarbiausio (1) iki mažiausiai svarbaus (12).

Daiktas	Jūsų skiriamas prioritetas	Skilties sprendimas
Plieno vatos ritinys		
Mažas kirvukas		
Užtaisytas .45 kalibro pistoletas		
Skardinė taukų		
Laikraščiai (po vieną kiekvienam grupės nariui)		
Žiebtuvėlis (be skysčio)		
Po marškinius ir kelnes kiekvienam		
20x20 pėdų dydžio sunkios drobės gabalas		
Vietovės žemėlapis (iš plastiko)		
Kvorta stipraus viskio		
Kompasas		
Dideli šokolado batonėliai (po vieną kiekvienam)		

Paaiškinimai

Sausio vidurys – šalčiausias laikas šiaurės Kanadoje. Didžiausias iššūkis, su kuriuo susidurs išgyvenusieji katastrofą, yra būtinybė išsaugoti kūno šilumą. Tai galima padaryti užkūrus ugnį, vengiant judėjimo, naudojant įvairias priemones šilumai išlaikyti, pastačius priedangą.

Šie žmonės ką tik patyrė katastrofą. Daug kas pamiršta, kad katastrofa sukelia didžiulį šoką, kurį taip pat sustiprina piloto ir jo padėjėjo žūtis. Tokiomis sąlygomis labai sunku priimti sprendimus. Situacija reikalauja mąstyti blaiviai ir logiškai, kad būtų kuo mažiau baimės ir panikos.

Prieš pakildamas pilotas palieka skrydžio planą, kuriame nurodyta būtinoji informacija: kelionės kryptis, greitis, planuojamas nusileidimo laikas, lėktuvo tipas, keleivių skaičius. Kai lėktuvas nenusileis numatytu laiku, iškart bus pradėta gelbėjimo operacija.

20 mylių iki artimiausio miesto – pakankamai toli net ir idealiomis sąlygomis, ypač jei einantys nėra pratę prie tokių žygių. Šioje situacijoje žygis dar sudėtingesnis dėl šoko, sniego, aprangos ir upių pakeliui. Esant tokiai žemai temperatūrai, labai pavojinga prarasti kūno šilumą, gavus fizinį krūvį.

Kai išgyvenusieji sugalvos, kaip išlikti šiltai, jie turės patraukti gelbėtojų lėktuvų dėmesį. Taigi tarp daiktų jie turi rasti tokius, kurie padėtų tai padaryti.

Daiktus surikiavo Markas Wanvigas, kuris anksčiau dirbo instruktoriumi JAV armijoje.

Daiktas	Svarba	Kam gali prireikti
Plieno vatos ritinys	2	Norint įkurti ugnį, reikia turėti ką nors, kas galėtų įsižiebtį nuo kibirkštis. Tam pravers plieno vata.
Mažas kirvukas	6	Ugniai reikia malkų. Taip pat galima iškirsti medžius, darant stovyklavietę, rėmą palapinei.
Užtaisytas .45 kalibro pistoletas	9	Pistoletas gali būti panaudotas signalizavimui (garsui). Taip pat jį galima panaudoti kaip plaktuką, paraką iš kulky – laužui įkurti. Tačiau pistoletas taip pat yra pavojingas: grupėje gali tvyroti įtampa, nekantrumas, o mirtino ginklo buvimas situacijos nepagerins.
Skardinė taukų	4	Skardinę galima panaudoti įvairiai. Iš dangtelio galima padaryti veidrodėlį signalizavimui, nušveitus jį plieno vata. Taip pat taukais galima patepti atvirą odą – apsaugai nuo šalčio. Ištirpdyti taukai taip pat gali praversti kaip kuras, jais galima suvilgyti medžiagą ir panaudoti kaip žvakę. Tuščią skardinę galima panaudoti sniegui tirpdyti (geriamam vandeniui) ar kaip puodelį.
Laikraščiai (po vieną kiekvienam grupės nariui)	8	Jais galima įkurti ugnį. Taip pat galima panaudoti šilumai sulaikyti (pakišus po drabužiais). Susukus į "garsiakalbį", galima panaudoti šaukiant gelbėtojams.
Žiebtuvėlis (be skysčio)	1	Yra būtina rasti šilumo šaltinį, taip pat – būdą nurodyti savo buvimo vietą gelbėtojams. Taigi svarbiausia yra įkurti ugnį. Degtukų nėra, bet net ir pasibaigus skysčiui, žiebtuvėlis gali įskelti kibirkštis.
Po marškinius ir kelnes kiekvienam	3	Drabužiai padės išlaikyti šilumą, taip pat gali būti panaudoti statant užuovėją, perduodant signalą, rengiant guolį miegui, kaip tvarstis ar virvė, taip pat kaip kuras.
20x20 pėdų dydžio sunkios drobės gabalas	5	Užuovėjai padaryti arba pakloti ant žemės nuo drėgmės.
Vietovės oro kelių žemėlapis (iš plastiko)	12	Nereikalingas, nes eiti į artimiausią miestą pavojinga.
Kvorta stipraus viskio	10	Viskis gali būti panaudotas nebent ugniai įkurti arba kaip kuras deglui, padarytam iš medžiagos ir medžio šakos. Tuščiame butelyje būtų galima laikyti vandenį. Bet ledinis viskis išgertas yra mirtinai pavojingas. Be to, girtas žmogus daug greičiau praranda kūno šilumą nei blaivas.
Kompasas	11	Eiti į artimiausią miestą pavojinga, taigi kompasas nereikalingas. Nebent jį būtų galima panaudoti saulės šviesai atspindėti.
Dideli šokolado batonėliai (po vieną kiekvienam)	7	Šokoladas – reikalinga energija.

Šaltiniai

„Apie Lietuvos skautiją“. [virtualus] Prieiga: <http://www1.skautai.lt/info/official-info/id/341>

Baden-Powell, Robert. 1920. *Aids to Scoutmastership* [virtualus] Prieiga: <http://www.thirteen.org/edonline/concept2class/coopcollab/index.html>

Baden – Powell, Robert. 2010 [1908]. *Skautybė berniukams*. Vilnius: Baltos lankos.

Bennett B., Rolheiser-Bennett C., Stevahn L. 2000. *Mokymasis bendradarbiaujant: kur jausmai ir protas susitinka*. Vilnius: Garnelis.

Etymonline. Prieiga: www.etymonline.com

Gedvilienė, Genutė, ir Teresevičienė, Margarita. 2000. *Mokymasis bendradarbiaujant*. Vilnius: Garnelis.

Gibbs, Graham. 1988. *Learning by Doing: A Guide to Teaching and Learning Methods* [virtualus] Prieiga: <http://www2.glos.ac.uk/gdn/gibbs/>

Jarvis, Peter. 2001. *Mokymosi paradoksai*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo studijų centras.

Lietuvių kalbos žodynas. Prieiga: www.lkz.lt

Mikriukov, Pavel. n.d. *Skilčių vadovas* [virtualus] Prieiga: <http://www.scribd.com/doc/76217978/Skil%C4%8Di%C5%B3-vadovas-Antroji-papildyta-versija>

Plačas, Gintaras. 1986. *Skilčių sistema* [virtualus] Prieiga: <http://knygynas.skautai.net/knygynas/skilciusistema/skilciusistemab.pdf>

Skautininkas I. Tamošauskas. „Skilčių sistema“. *Skautų aidas*, 1925 m. nr. 20, 9-10 psl.

Skautininkas Šenbergas. „Apie skilties darbuotės principus“. *Skautų aidas*, 1924 nr. 9, 2-3 psl.

WSB-Interamerica. *Handbook for Leaders of the Scout Section* [virtualus] Prieiga: http://scout.org/en/information_events/library/skills_and_activities/handbook_for_leaders_of_the_scout_section